

Francis J. Finn.

Krok za krokem.

Příloha „Květů Mladí“.

Hlava I.

Ve které Vojta prohrává a vyhrává.

„Náměstí u kašny“ je srdce města Cincinnati. Téměř všechny elektrické vozy a omnibusy se tam sjiždějí, takže obyčejný člověk by nespočítal lidí, kteří zdobí to rušné a hezké místo svou přítomností. Proto právě je to také dobré místo pro prodavače novin. Šťastný hoch, kterému se dostane výsady, že mu patří roh některé ulice v dohledu na krásnou kašnu.

Takový šťastný hoch byl Vojta Veselý, třináctiletý, s pihovitou tváří, nazrslou hlavou a zvědavým nosem. Ústa měl právě tak široká, že to stačilo k dojmu, že je dobromyslný, a když se usmíval, hrály mu všechny svaly v obličeji.

Stálo to však hodně trampot a soužení, než se Vojta dostal v držení rohu, který byl od kašny skutečně jen, co by kamenem dohodil. Je arci pravda, že Vojta nikdy nehodil kamenem po tom slavném uměleckém díle. Ale to bylo zřejmě jen tím, že to jeho jinak zaměstnaného ducha nikdy nenapadlo, neboť musím podle pravdy říci, že byly v životě Vojtově doby, kdy by se ten podnikavý mladý občan nebyl zarazil před žádným nápadem. Roh, který měl v nesporném držení, byl roh Páté třídy a Ořechové ulice. Novinářský závod Hejlův, ve kterém si tolik Cincinnatičanů a jejich blízkých sousedů s druhé strany řeky kupuje své oblíbené časopisy, byl jeho hranicí na jih, a uprostřed náměstí byl konec jeho hájemství v opačném směru.

Řekl jsem před chvilkou, že v držení toho rohu se Vojta neuvázal bez trampot a soužení. Zdědil jej zcela zákonitě. Frantík Mallonův mu jej odkázal, když nechal prodávání novin a věnoval své schopnosti povolání poslička. Dědictví bylo nastoupeno prvního září o osmi hodinách ráno.

Do devíti prodal Vojta jen troje noviny. Ale nečinný zatím nebyl. Modřina pod okem, rozražený pysk a boule na čele dosvědčovaly, že vskutku a vpravdě byl tu hodinu plně zaměstnán. A také v ní něčeho užil: což pak se v ní neopíjel rozkoší boje? Jen že to dopadlo tak, že o devíti neměl vyražení on, nýbrž někdo druhý. Ten „druhý“ byl o něco málo starší než Vojta. Vyrostl jako stromek v lese. Když, jak sám říkával, „nevrtal někomu díru do hlavy“, jistě aspoň na něco takového vážně pomýšlel. Když uviděl novou tvář na rohu, po kterém sám toužil, srdce mu zaplesalo. To mohl zabít jednou ranou dvě mouchy: obchodní zájem a osobní naklonnost si podávaly ruce. Policista se sotva odvrátil, když nová tvář se stala terčem krupobití čichsi pěstí. Vojta měl rozum a místo vyklidil. A ještě něco učinil: rozjímal.

Uplynul týden, než Vojta se svým dobromyslným úsměvem a čtveráckýma očima rozmnožil počet šťastných lidí na Náměstí u kašny. Objevil se však bez novin pod paždí, což bylo proti řádům cechovním.

„Jdeš si pro nový nářez?“ tázal se Štěpa Jonášův. On to byl, který ho přemohl.

„Nářez — neřezaný!“ odpověděl Vojta vesele, ale v hlase mu nezněla beráncí mírnost.

„Povídám, ztrať se rychle, nebo uvidíš, co se ti stane!“

„Já jsem ti chtěl právě říci, abys ty sám se ztratil, Štěpo. Tohle zde je mé místo a já je chci mít.“

Štěpa odpověděl posuněm, a zbytek vyjednávání se vykonal beze slov. Štěpův posuněk byl prudký. Učinil jej pravou rukou. Posuněk měl nabýti plné váhy, když by byl přišel v dotek s Vojtovým nosem. Ale, co se nestalo, Vojta udělal také posuněk. Byl to posuněk zoufalství, jak jej děláva na divadle hořem sklíčený milovník, když si dá loket před oči a oddá se zármutku nad ublížením. Je to však také posuněk, který dělá boxer, aby předešel ublížení.

Rychleji než to lze zde vypsati, Štěpa znamenal, že dnešní Vojta není Vojta včerejší a předvčerejší, a Vojta sám poznamenal Štěpovi jedno z očí a nejcitlivější část nosu tohoto bojechtivého mladého občana.

Toto poslední poznamenání učinilo přítrž dalšímu nepřátelství. Někteří diváci, na které pohled na krey učinil dojem, zakročili; kterýsi přítel odváděl Štěpu.

„Můžeš si ten roh nechat, Vojto“, prohodil Štěpa, když zahýbal za roh; „zasloužíš si ho“.

To byla velkomyslná řeč a učinila na diváky z cechu prodavačů novin, kteří se k tomu vynatrefili, takový dojem, že mladý pan Veselý nebyl obtěžován celé tři dny.

Tajemství Vojtova úspěchu je snadno vysvětlitelné. Pamatujete se, že po své porážce rozjímal. Výsledek těch rozjímání byl, že se následujícího dne představil Janu Skřivánkovi, mladému jedenadvacetiletému muži, který měl jméno nejlepšího zápasníka ve farnosti.

Když Vojta přicházel na návštěvu, seděl Skřivánek právě na zápraží před domovními dveřmi a četl si v novinách nejnovější sportovní zprávy.

„Jeníku, nedal bys mi několik lekcí v boxování?“

„Cože?“ řekl Jan, odkládaje noviny a hledě s úžasem na klučíka.

„Potřeboval bych něco jako kurs v boxování.“

„Vida, vida; a směl bych se otázat, nač?“

„Rád bych jednomu klukovi nabil a to nemohu, nenaučím-li se něčemu.“

„Aj, aj! To si ty tedy myslíš, že já tě budu trainovat k takovému účelu? Klid se mi, kloučku; již je v sousedství rváčů až příliš mnoho“.

Ale Vojta se neklidil. Zůstal klidně stát a hleděl Skřivánkovi prosebně do očí.

„A proč bys chtěl tomu hochovi nabíti?“ prohodil Skřivánek, zřejmě se obměkčuje pod Vojtovým pohledem.

„To je tak, Jeníku! Frantík Mallonův mi postoupil svůj roh na Náměstí u brašny, když se stal poslíčkem, a já jsem jej měl právě asi hodinu. Hoši na mne celý čas doráželi, ale já jsem se jim ubránil, až přišel Štěpa Jonášův; pak jsem musil jít. Ale ten roh je můj a já jej musím dostat zpět.“

Skřivánek pozoroval se zájmem rozhodnost v tváři Vojtově. Byl ho viděl mnohokrát, ale nikdy před tím si ho zvláště nevšiml. Ani o tom nevěda byl Skřivánek pronikavý zpytatel povah. Ten hoch přede mnou, připadalo mu, zasluhuje více než zběžného povšimnutí. Skřivánek uvažoval.

„Poslouchej,“ pravil pomalu „kdybych si myslel, že moje lekce v boxování přispějí k tomu, aby z tebe udělaly práce, raději bych tě viděl na šibenici, než abych ti dal nějaký pokyn“.

„Já nejsem práč,“ bránil se Vojta.

Skřivánek změřil pohledem mrštného, svalnatého hochu před sebou. Pak řekl:

„Buďsi. Ale když bys se stal cvičeným boxerem, mohlo by ti přijít pokušení ukazovati, co umíš.“

„To je pravda, to by mohlo,“ připouštěl Vojta váhavě.

Toto připuštění mělo u Skřivánka větší účinek než všechno, co Vojta do té doby řekl.

„No, to je aspoň poctivá řeč! Hochovi, který tak mluví, se může uvěřit, když něco slíbí. Já to tedy, ty nedobroto, naučím boxovat, jak to jen dovedu, ale za to mi musíš ty slíbit, že se nebudeš nikdy boxovat leč v sebeobraně.“

„Přisahám, že — “ Vojta při tom pozdvihl s citem pravou ruku, jak to byl viděl u svých oblíbených divadelních hrdinů.

„Drž hubu!“ přerušil ho Skřivánek. „Nepotřebuji tvých přísah. Slib mi dostačí. Ale co ti tu čouhá z kapsy?“

Než hoch mohl odpovědět, sáhl mu Skřivánek rychlým a obratným pohybem do ní a vytáhl krabičku cigaret.

„Aj, aj; to začínáš nějak brzy.“

„Všichni hoši to dělají.“

„I ano, pravda. Ale chceš-li se státi opravdovým mužem a ne jenom napodobeninou, věz, že právě nedělat to, co všichni dělají, je cesta, abys se mužem stal. Chceš-li být silný, zdravý a energický, dej cigaretám pokoj! Nemohl bys mi to slíbit přídavkem. Vojto?“

„Cože? Mám přestat kouřit cigarety až do smrti?“

„Ne, ne; jenom do osmnácti let. Až ti bude osmnáct, budeš mít už rozumu dost, abys poznal co je pro tebe dobré.“

Vojta slíbil obojí a za to dostal šest hodinových lekcí v boxování. Skřivánkovi se nevyskytl až do dneška slibnější žák. Když bylo po kursu, byl Vojta lepším boxerem — a při tom dostal také několik lekcí v mužnosti a čestnosti, které měly stotisíckrát větší cenu. Skřivánek byl více než pouhý sportovec. Byl to mladík ušlechtilých zásad.

Když se s ním Vojta loučil, aby se opět oddal prodávání novin na Náměstí u kašny, činil to s předsevzetím, že se bude snažiti žiti tak, aby nebyl svému laskavému učiteli k necti.

Hlava II.

Ve které se Vojta setká s P. Nelsonem a dostane novou myšlenku.

„Hlas! Den! Lidové Listy! Tu je máte! Sedmé vydání!*)“

Vojta, který se obracel s těmi nabídkami k jakémusi pánovi, se však najednou zarazil, když zpozoroval, že ten, komu věnuje takovou pozornost, je katolický kněz.

„Dobrý večer, důstojný pane!“ dodal s mnohem mírnějším hlasem a strčil do štítku u čepice.

Odpovědí na jeho pozdrav smekl kněz klobouk a přívětivě se usmál.

„Máš sportovní přílohu?“ Otázal se.

„Nemám, důstojný pane! Ta vyjde až v šest hodin večer. Zatím stojí zápas, jak se před chvílí říkalo, na 7 k 5 pro Cincinnati.“

„Děkuji, hochu!“

(Příště dále.)

*) Anglické a americké deníky mají několikero vydání tím, že na místě k tomu vyhrazeném se několikrát za den vytisknou nejnovější zprávy. Ostatek zůstane týž.

„Počkejte minoutku, důstojný pane, a já tam zaběhnu a donesu Vám nejnovější zprávu!“

„Ne, ne, děkuji ti! Měl bys škodu v obchodu! Dej mi raději Lidové listy, hochu!“ Obdržev noviny, vtiskl mu kněz do ruky korunu a dodal: „Drobné si jen nechej.“

V tom okamžiku a na tom místě nastala v ideálech mladého Vojty Veselého jakoby revoluce. Až do té doby byl v jeho posud krátkém životě první osobou na světě automobilista. Teď však musil automobilista s podstavce sestoupiti a udělati místo knězi. Jen si pomysleme: pán, který by mohl mluvit latinsky, kdyby se mu zachtělo, smekne před bosým prodávacem novin, dotazuje se ho, jak stojí zápas, a dá mu zbývající drobné s takovým laskavým úsměvem! Vojta, který byl katolík spíše v theorii než v praxi, pocítil poprvé v životě, že býti katolíkem je něco dobrého. Církev, která má takové muže, stojí přece jen za něco.

Čtvrt hodiny, která následovala, prodával náš Vojta noviny jen zcela mechanicky. Myslil stále ještě na zašlého kněze.

„No, Vojto, máš štěstí?“ zvolal kdosi, poklepávaje mu na rameno. Vojtou to trhlo, obrátil se a poznal Jana Skřivánka.

„Hola, Jeníku! Štěstí? To není to prave jméno. Šel tu nějaký veleba —“

„Kdože?“

„No, veleba; přece rozumíš?“

„Ne, já nerozumím. Míniš-li kněze, řekni to pořádně! Nemluv, jako kdybys náležel k Armádě spásu!“

„Skoro všichni kluci jím říkají veleba“, namítal Vojta.

„Ano, kluci, s kterými ty běháš. Ale no katolíci hoši s pořádným katolickým vychováním. Ale

to jen mimochodem. Co to tedy bylo s tím důstojným pánem, co tudy šel?"

"No, jen si pomysli, on ti chtěl sportovní přílohu. Považ: veleb—, chci říci kněz, a on se zajímá o sport!"

"A napadlo tě to hochu, že třebaš on sám byl kdysi dobrý sportovec?"

"Co pak veleb—, to jest kněží, si hrají míčem?"

"Ne z řemesla, synku. Ale budeš-li mít někdy příležitost, zaběhni si některého krásného odpoledne ku kněžskému semináři na Vršku za městem a dívej se, jak si bohoslovci hrají míčem. Leckterý z nich, který bude za rok nebo za dva knězem, by mohl dát dobrou radu mnohemu sportovci z povolání. Ale to je všecko?"

"Ne — Noviny pane? — Hlas, Čas, Lidové Listy — celá historie té hrozné vraždy v Kozlanech — sedmé vydání!"

Vojta prodal jedny noviny a pokračoval:

"Chtěl jsem právě říci, že si koupil ode mne noviny a dal mi korunu, a pomysli si, Jene, když jsem postrčil trochu čepici, smekl klobouk, jako kdyby jeho ruka byla nějaký jeřáb. Zcela tak, jak ti elegáni na promenádě smekají před dámami."

"Až ho potkáš po druhé, vynasnaž se, abys smekl před ním právě tak hezky, jak on smekl před tebou."

"To také udělám. Smeknu ještě o decimetr výše než on. Pravda, tak se musí člověk učit, Jene? Když vidí, že někdo dělá něco lepšího než on, musí hledět, aby ho v tom dohonil. Ne?"

Místo odpovědi chytil Skřivánek Vojtu za ruku a potřásl mu jí slavnostně.

"Na mou čest, Vojto, mně se zdá, že z tebe něco bude. U hochů, který jde světem s otevřenýma očima a hledí se od každého něčemu přiučit, je

naděje na dobrou budoucnost. Jen zůstaň na dobré cestě. Uč se od každého. To je skoro tak dobré, jako kdyby člověk byl v nějakém vychovávacím ústavě.“

„Tys už mě naučil mnohému“, řekl Vojta. „Ale“, dodal po pomlčce, „rád bych věděl, jak se ten důstojný pán jmenuje. Já kněží neznám.“

„Jak vypadal?“

„Byl to takový zavalitý panák . . .“

„Cože byl?“ zvolal Skřivánek varovně.

„Nebyl tak vysoký jako ty, Jene, ale měl velmi široká plece a důkladná prsa a vlasy měl černé jako uhlí, hodně kučeravé; nos ani veliký, ani tuze malý, ale ne zakřivený dolů, nýbrž spíše nahoru, takže vypadal, jakoby se ničeho nebál.“

Skřivánek se smál.

„No, Vojto“, začal, když se opět ovládl, „co je pravda, to je pravda. Ty máš štěstí. To je P. Nelson. On je jeden z nejlepších přátel, které hoši z dělnických rodin v tomto městě mají. Má pro ně Mariánskou družinu a klub, a já bych se vsadil, že si tě do nich vyhlédl. Byl jsi už někdy u zpovědi?“

„Ne, ale mně se zdá, že by byl už čas, abych jednou šel. V obecné škole*) nás o zpovědi neučili ničemu, a když maminka přijde po celodenní práci domů, je tuze unavena, a já sám nevím, jak do toho.“

„No, bylo by dobře, hochu, kdybys se na zpověď připravil. Co nevidět přijde na tebe P. Nelson a už tě nepustí.“

„Jářku, Jeníku, nemohl bys mi trochu pomoci?“
Jan váhal.

*) Státní, která je v Americe úplně bez náboženství. Katolíci mají své farní školy, ale mnozí vlažní rodiče do nich děti neposílají.

„To je choulostivá věc“, zabručel spíše pro sebe než pro Vojtu, „ale buď si!“

A tak se profesor boxování stal učitelem náboženství. Vojta k němu chodil každý večer, a když jeho zájem o katechismus umdlával, vytáhly se boxerské rukavice. Jan měl radost z novorozeného křesťanství u svého žáka a byl hrdý na jeho boxování.

III. Hlava III.

U Veselých.

Kdo byl v Cincinnati, snad ví, že trochu na východ od Náměstí u kašny je několik dělnických kasáren. V jedné z nich, domu to na pohled jako velká bedna, mezi Ořechovou ulicí a Příkopy, bydlila rodina Veselých.

Měli tři malé místnosti: kuchyni (v noci to byla ložnice paní Veselé) a dvě světnice. Z těch náležela první dcerám, Marii, Heleně a Markétě, druhá Vojtovi, jeho mladšímu bratru Edovi a bratranci Karlíku Hrabákovi.

Paní Veselá, která byla od více než šesti let vdovou, chodila ven do práce; devatenáctiletá Marie zůstávala doma jako hospodyně; Helena, nejstarší ze sester, byla zaměstnána v továrně na obuv.

Většinu svého volného času věnovala čtení románů, chodila téměř každou sobotu večer na nějakou tanečnickou a v neděli ráno vstávala tak pozdě, že už na mši ani nešla.

Markétě, nejmladší z děvčat, se bylo dostalo dobrého vychování ve farní škole. Také ona byla zaměstnána nějaký čas v továrně na obuv, ale ještě před začátkem našeho vyprávění pozbyla nespavedlivosti svého místa.

Chodila ke zpovědi každou sobotu, což jejím starším sestrám dávalo hojnou látku ke vtipům.

Jestliže se ubohá Markéta trochu zamračila anebo projevila sebe menší netrpělivost, hned se ozvala Helena z továrny:

„Jenom se podívejte na toho svatouška. Kdybych já chodila každý týden ke zpovědi, to bych ráda viděla, zdali bych se někdy rozbručela!“

Nato se Markéta zarděla a zardění bylo doprovázeno velkým smíchem.

Anebo jestliže se Markéta někdy osmělila něco říci proti lehkovážnému, neuctivému způsobu, kterým její sestry někdy mluvily o svatých věcech, byla hned umlčena.

„Zbožný je, jak a kdo zbožně žije“, řekla jí hned hospodyně Mařka. „Až budeš, Markéto, přispívat k výživě rodiny, pak nám budeš moci teprve předpisovat!“

„Ano, ano“, dodala pak slečna z továrny, „chodit ke zpovědi každý týden a courat se po kostelích je hezká věc, ale já bych ráda věděla, co tenhle druh práce vynáší.“

Výpady tohoto rázu se velice líbily Karlíku Hrabákovi. Smál se při nich chraplavým hlasem. A Heleně a Marii se při tom smíchu zdálo, že jsou velice vtipné.

Vojta a Eda se obyčejně přidávali k Markétě. „Dejte jen Markétě pokoj“, říkával Vojta. „Byl bych rád, kdybych byl tak hodný jako ona.“

„A já také“, přisvědčoval Eda.

Pani Veselá se neúčastnila těchto hovorů, které se obyčejně vedly u skrovné večeře. Zřídka kdy se vracela z práce před devátou hodinou večer, a to již byla naprosto unavena.

Markéta obyčejně čekala na ubohou, udrženou matku.

U Veselých bylo zvykem, že sedávali pospolu v kuchyni asi do třičtvrtí na devět. Pak všichni povstali a ubírali se na lože.

Od té doby však, co měl Vojta rozmluvu s Janem Skřivánkem, nastala v tomto pořadu změna. Když se náš malý prodavač novin vrátil s katechismu u Skřivánka, o kterém zachovával mlčení před celou rodinou, našel si vždy tu neb onu záminku, aby mohl jíti brzo spat.

To vzbudilo za nedlouho zvědavost Karlíkovu.

„Poslouchájte“, podotkl jednou večer, „co pak to má ten Vojta za lubem?“

„Je asi všecek uondán prodáváním novin“, mínila Helena.

„Jen tomu nevěřte! Já půjdu raději hned a podívám se. Pojdte také a koukněme se tam všichni na něho. Ty Mařko vezmi lampu.“

S Karlem v čele šla celá společnost po špičkách ke dveřím světnice, ve které byl Vojta. Karel lehounce pootevřel dveře.

Scéna, jež se jim zjevila, byla s to, aby učinila dojem. Ale na něho arci neučinila.

Vojta klečel u svého lůžka; v jedné ruce měl dohořívající opalek svíčky, v druhé starou roztrhanou modlitební knížku a rty se mu pohybovaly v modlitbě.

Vyskočil, když mu potupný smích ukázal, že je přistižen. Polila ho červeně a styděl se.

„To jsme nák pobožní!“ volal Hrabák.

„Ale že ty se nemodlíš s Vojtou, Markéto!“ smála se Marie.

I Eda se tiše chechtal.

Ale u Vojty stud rychle ustupoval hněvu. Není jediný, kdo pozbyl trpělivosti, když byl vyrušen z pobožnosti. „No, co pak tu chcete?“ řekl nevrle.

„Jen ukaž, co to máš?“ tázal se Hrabák a natahoval ruku po modlitební knize.

„Jen se tak nesměj, Karle“, volal Vojta rozhněván.

„Pobožní lidé se nemají zlobit“, pođotkl Karel uštěpačně.

Vojta zatím zhasil svíčku, při lampě, kterou Marie držela do výše, beztoho zbytečnou, a zastrčil ji do kapsy.

„Nevím, proč že bys se měl stydět za modlitbu“, řekla Helena.

„No, však já se už také stydět nebudu“, řekl Vojta zhorka, „a také se postarám, aby se i Eda ode dneška modlil před spaním.“

„To je dobře, Vojto“, řekla Markéta.

„Oho! Ty tedy miníš v této světnici panovat, pravda?“ tázal se Hrabák.

„O to se nestarej.“

„Ale já se starám. Ty nejsi Edův pán. A rád bych věděl, co bude se mnou. Přece tu nebudemo mívat nějaké křesťanské cvičení!“

Když Vojta zavolal příštího večera Edu do společné světnice hochů, bylo ostatním zřejmo, že chce provést svůj úmysl. Sotva však se ti dva začali modlit, když Hrabák vrazil do světnice a začal z plna hrdla zpívat:

„Sláva, sláva, aleluja,
sláva, sláva, aleluja,
sláva, sláva, aleluja,
na tom vašem pochodu!“

A zároveň kráčel při svém vlastním zpěvu pochodem a důkladně při tom dupal.

„Poslouchej“, zvolal Vojta, vyskakuje od modlitby, „klid se odtud a starej se sám o sebe.“

Hrabák vyvalil oči. To znělo věru jako prohlášení samostatnosti. Od nejstarších dob, co na

jen rozpomínal, byl Hrabák vždycky mlčky uznáván za vůdce. Teď však přišel okamžik, kdy se musí buď uplatnit, a nebo vlády povzbude.

„To je opravdu drzost“, řekl. „Jen se klid sám, ty nestydatý uličníku. Mám ti chuť namlátit, a udělám to také, jestliže se neztrášíš.“

„Jenom hezky ode mne a nedotýkej se mne“, zvolal Vojta. „Já ti povídám, že tvého panování už mám dost!“

Hrabák si těch slov ani nevšímal. Postoupil a snažil se chytit Vojtu za ucho.

Když děvčata, jsouce přivábena hlukem, vrazila o několik okamžiků později do světnice, viděla velmi rozhněvaného menšího hochu, před jehož činými pěstmi a jiskřícíma očima Hrabák ustupoval s větší rychlostí než důstojností.

Jejich příchodem půtka skončila. Hrabák uznal za dobré odklidit se, a učinil to s velikým úžasem a s několika odřeninami v zažloutlé tváři.

„Jestliže nás ještě jednou vyrušíš“, křičel za ním Vojta, „dostaneš něco horšího. A teď Edo“, dodal, „bychom se mohli domodlit.“

Zbožnost přišla k Veselým jaksi krvavě.

O nějaký týden později přišla paní Veselá o něco dříve domů než jindy. Hrabák, Marie a Helena si byli vyšli na procházku a Markéta na ni čekala u dveří.

„Ale Markétko“, zvolala paní Veselá, „co pak je to, že se tváříš tak radostně?“

„Moc věcí, maminko. Ale pojďte především tiše se mnou. Chci, abyste si poslechla Vojtu a Edu. Budete mít radost, až je uslyšíte, maminko.“

Nevědouc, co si mysliti, šla paní Veselá k pokoji hochů.

Markéta tiše pootevřela dveře.

(Chlapci odříkávali spolu přidušeným, ale jasným hlasem víru, naději a lásku.

A na konci těchto modliteb dodali: „Pán Bůh dej lehké odpočinutí tatínkovi a chraň nám naši maminku!“

Oba hoši byli vyrušeni zavzlyknutím. Vyskočili a viděli matku.

Měla v očích slzy.

„Nebyla jsem vám dobrou matkou, děti“, řekla zajíkáje se. „A vy jste přece tak hodní. Já bych se vás měla měla učit modlit.“

„A vy byste nás také učila, maminko, kdybyste měla kdy“, řekl Vojta vesele.

„A ona od nynějška bude mít kdy, Vojto“, zvolala Markéta, které zářila radost s tváře. „Maminko, já mám velkou novinu. Vite, co jsem dělala tyto dva poslední měsíce?“

„Já vím, že to bylo jistě něco dobrého“, řekl Vojta s přesvědčením. „Jen nám to řekni!“

„Já jsem se učila, co jsem jen mohla, psát na stroji a stenografovat. A teď jsem s kursem hotova a má učitelka pravi, že to umím výborně.“

„Markétko“, řekl Vojta, „ty jsi hodně děvče a máš víc chytrosti v malíčku, než my všichni ostatní v hlavách.“

„Ale to není ještě to nejlepší. To teprve přijde. Mám přítelkyni, která zítra odejde do kláštera. Ona byla stenografkou a já zítra dostanu místo po ní a budu mít deset dolarů týdně.“

Všichni posluchači na okamžik oněměli.

První, kdo přišel k sobě, byl Eda.

„Poslouchej, Markétko, to dostanu k Ježíšku ty brusle, pravda?“ „(všem, že je dostaneš, Edo. A teď vás prosím, maminko, abyste mi slíbila, že si odpočinete. My bychom vás rádi měli doma. Všichni vás potřebujeme a kromě toho vy jste se

tak dřela, že vám únavu a udřenost vidět z tváře. Prosím vás, maminko, slibte mi, že přestanete chodit do práce.“

„Má drahá, milá Markétko, je mě hanba, když si pomyslím, jak jsem byla nevděčna Pánu Bohu, který mi dal tak hodné děti. Ano, dceruško, já bych měla být doma a starat se o své děti a to také od nynějška budu dělat.“

Políbila něžně všechny tři.

„A teď, děti, já jsem trochu unavena a — a — já bych se také sama ráda trochu pomodlila.“

„Já půjdu v sobotu k svaté zpovědi, maminko“, hlásil Vojta. „Ano, dítě, půjdeme spolu.“

Když se Hrabák a obě starší sestry toho večera vrátili a uslyšeli, co se stalo, dovolili si jen několik nespokojených poznámek a pak se oddali uctivému mlčení. V jedné hodině přišla zbožnost v bytě Veselých ke cti.

HLAVA IV.,

v níž Vojta Veselý ohlašuje Janu Skřivánkovi další prospěch.

„No, jak se ti teď vede“, pozdravil Jan Skřivánek Vojtu Veselého jednoho večera ke konci října. Vojta, který právě šel mimo Skřivánkovice, si sedl k příteli.

„Znamenitě; všechno se nám daří, jak si jen přejeme. Pater Nelson mě přijal do mariánské družiny a jsem také v jeho klubu a chodím do jeho večerní pokračovací školy a učitel říká, že je to až ku podivu, jak rychle se učím.“

„Jen se drž, Vojto. Teď mě to opravdu těší, že jsem ti dal těch několik lekcí v boxování.“

„A mne také, pane Skřiváčku“, odpověděl Vojta s velikým důrazem na slově „pane“. „Vždyť mě ty lekce v boxování připravily k svaté zpovědi.“

„Doslychám se od některých hochů, že jsi na své stáří nejlepší boxer v klubu P. Nelsona.“

„Říkají to, Jeníku; ale ostatní hoši neměli tak dobrého profesora jako já.“

„Co pak ti mám za to dát?“ tázal se Jan, strkáje palec a ukazováček do kapsy u vesty. „To je poklona zadarmo, Jeníku. Pamatuješ se, jaks mi říkal, abych se snažil modlit se každý večer před spaním?“

„Jak bych se nepamatoval! Což se nepamatuji, žeš musil napřed nabítí svému bratranci?“ „To byla nejpobožnější půtka, o které jsem kdy slyšel. A vytrvals také?“

„Nejenom že jsem vytrval, Jeníku! Teď to řídí maminka. Modlíme se každý večer všichni společně. A ba i Karlík Hrabákův se někdy k nám připojí. Od té doby, co mě uviděl jednou v klubu boxovat, má přede mnou velký respekt. Já si ho nyní mohu ovinout kolem malíčku.“

„U Karla je ta chyba, že je trouba!“ řekl Skřivánek. „Kdyby se ti ho podařilo odtrhnout od těch uličníků, s kterými běhá, mohl by z něho být zcela jiný člověk. Nemohl bys ho dostat do vašeho klubu?“

„Myslím, že by to šlo. Ale napřed ho přivedu ke zpovědi. Bude k tomu asi potřeba nového bití, ale — —“

„No, no“, přerušil ho Jan, „mně se zdá, že myslíš, že jediný způsob prospívati v dobrém je používati pěstí. Ať už neslyším o bitkách, mladý pane! Budeš-li přívětivý a trpělivý, získáš i Karla. Nemysli si, že se smíš v něčem ukvapit.“

„Tak to udělám, jak pravíš, Jeníku! Ostatní doma již byli u zpovědi. To jest zásluhou Markétinou. A Helena nechala toulek v sobotu večer a dává skoro všechny peníze, co vydělá, mamince, takže

je méně útrat a stůl je lepší“ a neměli jsme hádek ani bitek od té doby co — co —.“ „Od které pak doby?“ řekl Jan, vida, že Vojta váhá.

„Na mou věru! Doposavad mne to ani nenapadlo; ale všechny hádky a mrzutosti přestaly od té doby, co Markéta koupila obraz Božského Srdce Páně a zavěsila jej v kuchyni a stará se, aby stále před ní hořela lampička.“

„Vojto, ta Markéta je perla!“

„To máš pravdu! Na ni bys mohl vsadit poslední dolar. Byla vždycky hodné děvče, ale přece teprv není ani k poznání od té doby, co začala chodit ke sv. zpovědi každý týden. Teď se jí nevyhovná žádná.“

„Mně se zdá“, podotkl Jan rozjímavě, „že ty a já jsme mysleli, že ti pomohly ty lekce v boxování; ale nyní ti pravím, hochu, že si myslím, že tvá sestra se to z cele duše stále za tebe modlila, a zatím co my máme z toho čest, ona má zásluhu.“

„Možná, že máš pravdu! Tam, kde je zaměstnána, má úplně svou vůli. Její pán, vypravoval mi kdosi, říká, že je opravdu rozená stenografka. Pracuje za dva a nic bych za to nedal, že bude dostávat od nového roku patnáct dolarů týdně. A to je více než kdy jaká stenografka u té firmy měla.“

„No, vraťme se k naší řeči! Jak to jde s prodáváním novin?“

„Dost pomalu. Jsem opravdu rád, když mám za týden čtyři dolary čistého. Ale před několika dny jsem vydělal za den devadesát centů.“

„Opravdu?“

„Ano, ale bylo to jen čistou náhodou. Noviny šly dost hezky na odbyt, protože se jakýsi hlupák v Ořechově oběsil a nechal po sobě psaní, které bylo jako nějaký román. Byla to opravdu milostná historka a ba i ženské si kupovaly večerní vydání.“

Ale štěstí jsem měl tímto způsobem: Přišel nějaký elegantní pán z Avondale — pan Pavel Klika, však ho znáš — a měl tak naspěch do elektrické, že téměř klopýtal sám o sebe. Chtěl noviny. Dal jsem mu Poštu. Hodil mi deset centů a volal, abych si pospíšil s drobnými. No a viš co jsem udělal?”

„Ne, nevím“.

„Já jsem nemohl najít drobné. Toť se rozumí, že jsem hledal v nepravé kapse a dělal, jako by to bylo doopravdy. Jak se to obvykle dělá. Však víš“.

„Ne, já nevím“, odporoval Jan. „No, zavrčel, dáš mi ty drobné někdy jindy“, a vskočil do elektrické. „Vidiš, Jene, bylo to devět centů zisku“.

„Já bych spíše řekl, že to bylo devět centů škody“.

„Ale vždyť to dělají všichni hoši, a kdybych mu byl vrátil devět centů, byli by se mi smáli tak, že bych musil s náměstí utéci“.

„Poslouchej, Vojto! Dal ti pan Klika ty peníze, abys si je nechal?“

„N—ne!“

„Čí to byly peníze?“

„Jeho“.

„A čí jsou, když jich nikomu nedal?“

„Jeho“.

„Tedy ty peníze nejsou tvé o nic více, než kdybys je byl ukradl. Co ti řekl P. Nelson, když jsi mu to řekl ve zpovědi?“

„Mne ani ve snu nenapadlo, abych se z toho zpovídal“.

„No já bych ti radil, abys to ve zpovědi řekl. Já jsem si přece o tobě myslel, Vojto žeš poctivý hoch“.

„To jsem si myslel také já až do tohoto okamžiku“, odpověděl Vojta zahanben. „Ale na mou

duši, já přece nevidím, proč bych si těch peněz nemohl nechat, když všichni ostatní hoši —“.

„Já vím, co chceš říci. To je ta stará omluva téměř všech špatnosti a nepoctivosti ve světě. Já jsem měl o tobě lepší mínění, Vojto. Já jsem myslel, že ty chceš jednat dobře, protože je to dobré, a že se chceš varovat zlého, že je to zlé“.

„Hola! zde přichází Markéta“, zvolal Vojta, jsa rád, že může řeč převést jinam.

Po ulici přicházela Markéta čistě a skromně oděná, s růžemi ve tvářích a s očima zářícíma zdravím a rozumností. Přicházela od kostela sv. Františka Xaverského, kde byla právě vykonala návštěvu u Nejsvětější Svátosti. Zaslechla Vojtův hlas a obrátila se s úsměvem k bratrovi.

Jan Skřivánek zatím vstal se zápraží, a ačkoliv to říjnový soumrak trochu zakrýval, bylo přece vidět, že se zarděl jako pivoňka.

„Poslouchej, Markétko, rád bych tě seznámil s Janem Skřivánkem. On je můj nejlepší přítel, ten co mě naučil boxovat“.

Markéta mu podala ruku s upřímnou srdečností.

„Jsem velmi rád, že Vás poznávám“, řekl Jan nejistým hlasem.

„A já mohu říci totéž o sobě, pane Skřivánku! Poznat Vás je mi totéž jako setkat se s dávným známým. Vojta nás už všechny s Vámi seznámil. My všichni víme, co jste pro něj učinil, a každý z nás doma se za Vás modlí a bude modlit každý večer, co budeme živi“.

Jan se snažil cosi odpovědět a začal nějakých patnáct vět, z nichž však nebyla žádná až do dneška dokončena.

S obou stran se poté již řeklo jen velmi málo.

Když Vojta a Markétou odešli, vešel Jan do domu a zavolal si matku.

„Poslouchej, Eliško, nemáš-li tuze mnoho práce, pojď se sem dolů na minoutku“.

Když Jan volal, neměla Eliška nikdy příliš mnoho práce.

„Poslouchej, Eliško, buď tak hodná a zazpívej mi nějakou písničku“, pravil, když sestra přišla za ním do salonku.

„Kterou ti mám zazpívat, Jene“.

„Tu o tom jediném děvčeti“.

„Na světě je pro mne jenom jedna dívka? Tu?“

„Ano, tu“.

Eliška si sedla k pianinu (dostala je darem od Jana) a zpívala nevědouc, co si mysliti.

„Poslouchej, Eliško, to je nejkrásnější písnička, kterou jsem kdy slyšel“.

Eliška se ušklíbala. Písně toho druhu nebyly v oblibě u ní. Ale arci ona ještě nerozuměla.

Hlava V.,

v níž Vojta vrací nespravedlivě získané peníze a získává nového známého.

Když Vojta Veselý ve zpovědi podotkl, že někoho ošidil o 9 centů, řekl P. Nelson prostě: „Vrať mu je“ a už na to nemyslel.

Ale ne tak náš malý prodavač novin. Ten prahnul po dni, kdy bude moci říci Janu Skřivánkovi, že úplně vrátil cizí majetek. Odpoledne za odpolednem tedy, stoje na svém místě na náměstí U kašny, vyhlížel pana Kliku. Ale jeho bohatý odběratel ne a ne se objevit.

Uplynulo čtrnáct dní. Vojta se konečně rozhodl, že vyhledá lva v jeho brlohu. Pana Kliku lidé v městě dobře znali, takže opatřit si jeho adresu nebylo nosnadno.

Jednoho nedělního odpoledne tedy vsedl mladý pan Veselý v nejlepších šatech a vyšňořen jsa vkusnou vázankou, kterou mu byla opatřila pečlivá Markéta, do elektrické směrem k Avandale. Vystoupil u Dubové ulice, popošel ještě o něco více než ulici dále a zastavil se před hezkou vilou. Hoch asi téhož věku jako on, jenže velmi útlý a bledý seděl na verandě. Mezi ním a Vojtou byl hezký, travou porostlý svah.

„Haló“, řekl hoch hoch pozoruje, že Vojta se dívá na dům jaksi v rozpacích.

„Haló“, odpověděl Vojta. „Mohl byste mi, prosím, říci zda-li je to dům pana Pavla Kliky?“

„To je můj tatínek“, zvolal hoch vstávaje a přicházeje po chodníku. „Pojďte jen dále!“

Při těch slovech otevřel železnou branku a usmál se velmi přívětivě.

Vojta ho měl hned rád.

„Já jsem prodavač novin“, řekl.

„Opravdu? Když jsem byl malý, prával jsem jsi, abych také mohl prodávati noviny. Já se jmenuji Cyril — Cyril Klika. Jak Vy?“

„Vojta Veselý“.

„Znal jsem také hochy, který se jmenoval Veselý. Byl se mnou v ústavě sv. Maura. Jeho křestní jméno bylo Gerard. Je to snad nějaký Váš příbuzný? Ale proč nejdete dále?“

„Myslím, že není potřebí, abych chodil dále“, řekl Vojta, „a z mých příbuzných nebyl a není žádný v ústavě“. Zatím hledal v kapsách a vytáhl pětník a čtyři centy. „Víte, před třemi neb čtyřmi týdny si Váš tatínek koupil ode mne noviny a dal mi desícent a řekl mi, že mu mohu vrátit až podruhé. Měl právě naspěch. Vyhlédám ho už hezky dlouho, ale on se neukazuje a já začínám mít starost. Víte, já jsem slíbil, že ty peníze vrátím“.

Vojta vztahoval ruku s devíti centy k Cyrilovi, ale ten se neměl k tomu, aby je vzal.

„Pojďte dále, Vojtěchu; sedněme si na verandu a promluvmě si o tom. Byl bych rád, kdybyste mi trochu vyložil, jak prodáváte noviny. Je to asi hodně zábavné.“

„Dobrá, půjdu tedy dá'e. Děkuji. Na mou věru, to je zde hezké. Já bych také rád bydlel v takovém domě, kde člověk může viděti trávu zelenou a stromy plné listí.“

„Kdepak bydlíte?“

„Na Páté třídě, západně od Příkopů. Je to činžák a náš byt je hodně malý,“ odpověděl Vojta, sedaje si na židli, kterou mu Cyril nabídl. „Ale hleďte, vezměte, prosím vás, ode mne ty peníze a dejte je svému tatínkovi.“

„Promluvmě si o tom,“ pravil Cyril. „Vy jste, pravda, řekl, že jste slíbil, že je vrátíte.“ „Řekl jsem to?“

U Vojty se začaly jeviti rozpaky.

„Ano, to jste řekl. Kdo pak to byl, komu jste to slíbil?“

„Raději bych to neřekl, pane Cyrile.“

„No dobře, dobře,“ a Cyril se trochu zarděl, „já jsem nechtěl vyzvídat. Prosím za odpuštění.“

„No, já vám to povím, ale zachovejte to v tajnosti. Jeden kněz mi to řekl.“

„Á, vy jste katolík? To jsem rád. Já jsem také katolík, kdežto žádný z hochů zde kolem není katolík, ačkoliv někteří z nich jsou velmi hodní. Ale proč jste nevrátil tatínkovi ty peníze ve městě?“ „Já jsem chtěl a slídím po něm už nějakých čtrnáct dní. Ale on se neukazuje. Já jsem se tedy rozhodl, že si to shodím se svědomím a přišel jsem za vámi sem.“ „Tatínek byl na týden za nějakou záležitostí v Kolumbu — říká tomu řízení. Co to je, to nevím.“

A když se vrátil, byl zachlazen a musil si lehnouti. To je to, proč jste ho neuviděl.“ „Doufám, že je nyní úplně zdrav?“ řekl Vojta.

„Ano. Už jsou to tři dni co vstal a zítra miní jíti již do města.“

„No dobrá, nebudu ho obtěžovat. Vy mu dáte ty peníze a tím bude vše vyřízeno.“

„Nač pak to? Devět centů není pro tatínka nic a pro vás to může být mnoho.“

„To je pravda. Ale víte, těch devět centů je jeho a ne mých.“

„Počkejte minoutku, ale ne, odpusťte — pojďte přece dál. Já zaběhnu za tatínkem a zavolám ho.“

„Není třeba volat,“ odporoval Vojta. „Já to mohu vyrovnat s vámi a —“

Ale Cyril již zatím otevřel dveře u domu a běžel po schodech nahoru.

Za chvíli se vrátil a za ním šel jeho otec, na jehož tváři bylo vidět jakési podivení.

„No co byste chtěl, mladíku,“ počal, klada Vojtovi ruku na rameno a hledě mu pevně do očí.

„Jednou jsem vám prodal noviny, pane Kliko,“ začal Vojta, při čemž v rozpacích upustil klobouk a ani se neopovážil pro něj sehnouti. „Dal jste mi deset centů a neměl jste kdy počkat na drobné.“

Cyril, který byl při pohledu na otcovo přísné vystupování trochu poděšen, zdvihl Vojtovi klobouk a stál poblíž jako divák, který má zájem a cítí soucit.

„Sedněte si,“ řekl pan Klika, pouštěje s Vojty pravici a sám si bera židli.

Vojta si sedl na krajíček židle, zardívaje se, jako by býval byl přistižen, že právě chtěl vykrásti kurník.

„Jak se jmenujete hochu?“ „Vojta Voxelý.“

„Kolik je vám let?“

„Třináct, pane; brzy mi bude čtrnáct.“

„Kdy vám bude čtrnáct?“

„Dva dni před Božím Hodem vánočním.“

„No, toho se již dočkáte. To jste byl vánoční nadílka svým rodičům; pravda?“

„Myslím že ano, pane,“ odpověděl Vojta, pokoušeje se o úsměv a nevěda, zda to ten pán před ním s tím přísným pohledem míní vážně či ne.

„Vy jste mi tedy přišel vrátit těch devět centů?“

„Ano pane; proto jsem přišel. Tu jsou.“

Pan Klika vzal od něho devět centů, přepočítal je obřadně třikrát, prohlédl si zkoumavě jeden, který vypadal jaksi starý a pak je zastrčil do kapsy u vesty.

„Čím se živíte, mladíku?“

„Prodávám noviny, pane.“

„Kolik vám to vynáší?“

„Od tří a čtvrt dolaru ke čtyřem dolarům týdně.“

„Líbí se vám to?“

„Dělám to, abych pomáhal na živobytí, pane.“

„Umíte také něco jiného kromě prodávání novin?“

„Já aspoň o ničem nevím, pane.“

„Umíte číst?“ „Z páté čítanky.“

„Umíte psát?“ „Ano pane.“ „Jste ještě v něčem jiném obeznalý?“

Vojta vyvalil na pana Kliku oči. „Umíte ještě něco jiného?“

„Já — já umím boxovat.“

„Slával Já mám pár boxovacích rukavic,“ začal Cyril. Ale otec ho káravým pohledem umlčel. „Kotrmelce, pravda, dělat umíte, a na rukou chodit také?“

„Ano, pane. Vyznám se dosti dobře na hrazdě a na bradlech. Od té doby, co jsem vstoupil do klubu P. Nelsona, jsem cvičil pravidelně a Jan

Skřivánek mi dával hodiny. „Tatínku, směl bych vzít Vojtu nahoru a ukázat mu svou tělocvičnu?“

„Ještě jednu otázku a pak vás pustím. Kdo vám to dal tu radu, abyste sem přišel s těmi penězi?“

Na okamžik to chudému prodáváči novin hněvivě zasvitlo v oku. Pan Klika to zpozoroval.

„Dobře, dobře,“ dodal rychle. „Vidím, že jsem chybil, když jsem se vás na to tázal. S Bohem.“

„S Bohem, pane,“ odpověděl Vojta chladně. Pak se obrátil se srdečným úsměvem k Cyrilovi. „S Bohem, Cyrile; jsem rád, že jsem se vámi seznámil.“

Cyřil mu srdečně potřásl podávanou rukou, ale neřekl nic. Na to se Vojta s jakýmsi zármutkem v srdci obracel k odchodu z nádherného domu. Taková místa a takoví lidé nebyli pro něho.

„Mimochodem,“ zavolał pan Klika, než Vojta došel k poslednímu oddílu schodiště, „přijel jste v elektrické?“

„Ano pane.“

„A zpátky pojedete zase?“

„Ne, pane. Domů budu asi šlapat.“ „Chodíte tak rád pěšky?“

„Já bych raději jel, pane, ale —“ a Vojta ukončil větu zarděním.

„Vy máte právo, mladíku, účtovat mi své výlohy za jízdu. Tu je 10 centů na ni.“

„Ale, pak budete mít cent škody, pane.“

„Jen to vezměte.“

Vojta nerad přijímal peníze, ale bál se odmítnouti je. Pak sešel po chodníku k ulici a po chvíli byl v elektrické s pocitem pokoření a ublížení.

Co se Cyrila týká, ten měl v očích velké slzy, ale neřikal nič a okoušel trpkosti života mlčky.

Hlava VI.

v níž Vojta dochází k poznání, že bitka na ulici je spojena s nevýhodami.

Družina hochů byla shromážděna v kostele sv. Františka Xaverského ke své pravidelné nedělní schůzi. Každý měl na krku velkou stuhu a na ní medailku Panny Marie a radost zářící každému s nedělní tváře ukazovala, že je hrdý, že ji smí nosit. Byli to celkem hodní hoši — poctiví, pracovití, bystří, trochu svérázní ve svém křesťanství, ne přespriliš elegantního zevnějšku, ale statní a přímí, třebas někdy chybuující, chráněnci blahoslavené Marie Panny. Takové jsou naděje dobré farnosti.

Modlili se jarym hlasem hodinky k Panně Marii. Odpustí-li se několik odchylek od obvyklého způsobu vyslovování, působilo to dojmem impozantním. A když se pak jejich hlasy — sto padesát jich bylo — spojily v radostnou píseň: „Tisíckrát pozdravujeme Tebe,“ pocítil P. Langdon nadšení. Zpívali tuřím hlasem. V jejich zpěvu nebylo míst podaných piano, vyjma trochu nejistý začátek šlo všecko fortissimo.

A to P. Langdona uvedlo poněkud na nepravou cestu. Byl to starý misionář, o němž šla pověst po celých Spojených Státech. Jeho vážnému a jímavému slovu se málokdy nepodařilo pohnouti srdci posluchačů. Při této příležitosti byl v hloubi srdce jat pěkným chováním hochů, které viděl před sebou. P. Nelson ho byl požádal, aby tentokrát řídil jejich družinskou pobožnost, a prosil ho, aby ty hochy „trochu povzbudil.“ A P. Langdon je skutečně povzbudil.

Vybízel své hodné malé posluchače, aby lájili svou víru, nedbali na lidské ohledy a byli zmužilými, statečnými vojiny Kristovými. Na to ne

posmíval slabošskému katolickému hochovi, a jsa skutečně nadšen dychtivou pozorností všech, skončil povzbuzením, aby se bili za své náboženství. Avšak u jeho posluchačstva mělo slovo „biti se“ jen jediný možný význam.

Když hoši vyšli z kostela, byla jich většina dychtiva jen což, hájiti svou víru. Hlouček židácků — neškodných kloučků — míjel náhodou zcela klidně právě kostel. Jeden z nich byl nemálo překvapen, když najednou dostal pohlavek. Poté již nebylo v hloučku židácků klidu. A za několik okamžiků pádili ulicí, co jim jen nohy stačily, a za nimi se řítily aspoň dva tucty statných obhájců víry. Stalo se tehdy ještě všelicos jiného, co však opomijím. Policejní strážník, který tam měl právě službu, zažil zlou čtvrt hodinku. Jak měl po službě, zašel si k P. Nelsonovi a prosil ho, aby mu to z osobního přátelství udělal a tu mariánskou družinu zrušil.

„Ti kluci nezaslouží medailek,“ řekl důrazně. „Čeho si zaslouží, je, aby je člověk sebral a sem tam jim cestou.“ pro změnu dal několik obuškem.“

P. Nelson mu vysvětlil malý omyl, který se byl stal, a propustil strážmistra Jeníčka zcela uspokojeného a bohatšího o půl tuctu doutníků.

Vojta Veselý byl nad kázáním P. Longdana u vytržení. Jeho touha, když vycházel z kostela, byla, aby se setkal s nějakým skutečným, opravdovým členem — třeba s Volné myšlenky. Na věku a na síle nezáleželo.

Nedostalo se mu sice toho, aby potkal nějakého člena této společnosti na ohlupování lidu, ale náhoda tomu chtěla, že se setkal se Štěpou Jonášovým.

A tu si útle svědomí Vojtova zcela najednou vzpomnělo, že ho Štěpa kdysi při nějaké příležitosti nazval katolickou troubou. Vojta si pamatoval, že proti názvu „trouba“ se tehdy ohrožoval, co nejlo-

dovedl, ale teprv teď ho napadlo, že si tenkrát pranic nevšiml potupného připojení slova „katolický.“

Byli na rohu Páté třídy a Jasanové ulice.

Padlo několik slov a po nich už byli v zápase. Ještě však ani řádně nezačali, když najednou jakýsi pán vrazil mezi ně a jediným pohybem jeho ruky se od sebe rozletěli.

Vojta byl v nemalém rozpaků, když zpozoroval, že nevčasný smírce je pan Klika.

„Aj, aj, pan Veselý!“ řekl s posměškem. „Velice lituji, že vás vyrušuji ve vaší nedělní zábavě.“

„On mi řekl katolická trouba,“ oddychoval Vojta.

„Ale vždyť to je už tři měsíce,“ hájil se Štěpa.

„Ale já jsem si toho tehdy nevšiml,“ odsekl Vojta.

Pan Klika se usmál.

„Pojďte se mnou, Veselý!“ řekl.

Prošli asi polovicí náměstí mlčky. „Mému hošíku Cyrilovi,“ počal pan Klika konečně, „jste se zalíbil, a on mě prosil, abych vás pozval, abyste k němu přišel. Já jsem to chtěl učinit, ale věru po téhle scéně, ve které jsem vás právě zastihl, nevidím, jak bych to mohl. Bitka na ulici činí na člověka dojem, že ti zápasníci jsou pepici.“

„Ano; a já jsem porušil slib, který jsem učinil Jeníku Skřivánkovi. Mrzí mě to velice. Mám Cyrila rád, ale vím, že nejsem pro něho vhodný společník. S Pánem Bohem, pane!“

A Vojta uzardělý studem se plížil pryč. Povzděl celou smutnou příhodu Markétě, ale ani její něžná sesterská láska ho nedovedla potěšit.

Štěpa se ho téměř ani nedotkl, ale Vojta cítil, že toho dne utrpěl nejtrpčí porážku v životě.

Hlava VII.

V níž se Vojta pokouší vyléčiti Cyrila z horečky.

Dobrých čtrnát dní byl Vojta Veselých hluboko ve zmalátnělosti. Byl na sebe velice přísný a věnoval mnoho času úvahám, jak by mohl napravit své špatné způsoby.

Krůpěje útěchy mu však přece v těch smutných dnech padaly: pan Klika si od něho kupoval den co den Večerník, vždycky s přátelivým pohledem a někdy i několika přátelskými slovy. Vojta ani sám nevěděl, proč mu tak záleží na dobrém mínění paně Klikovu. Po P. Nelsonovi, kterého zbožňoval, byl pan Klika ideálem našeho malého prodavače novin.

Jednoho odpoledne řekl p. Klika Vojtovi, že Cyril je hodně nemocen.

„A co je mu, pane?“

„Je to jakási horečka, Vojto. Lékař se bojí, aby se z toho nevyvinul tyfus. Budete se za něho modlit, pravda? On je již od malička velmi útlého zdraví.“

„Ovšem že budu, pane! A řeknu o tom také P. Nelsonovi.“

Cyril tedy měl horečku! Vojta si vzpomněl, že kdysi — bylo to, když byl hošík asi sedmiletý — sebou házel neklidně na horkém lůžku, a když laskavé sousedky přicházely a kladly mu ruku na čelo, že říkaly: „Ubohý hoch, jakou to má horečku!“ A pamatoval se také, že některé z nich, a právě takové, které sotva na to měly, mu přinášely velké, chutné pomeranče. Na mou čest, neznám na světě nic dojemnějšího než laskavost nejchudšího k nejchudšímu.

V mysli Vojtově byla tedy veliká spojitost mezi horečkou a pomeranči. Stojel na svém rohu, přepočítal svůj výděleček. Bylo toho sedmdesát pět centů. Vojta pojal hrdinský úmysl. Koupí za šedesát centů pomerančů, zanesle je ke dveřím pana Kliky, zazvoní a uteče. Až přijde domů, vyloží mamince, co se stalo.

Vstoupil do obchodu ovocem a žádal, aby mu ukázali nejpěknější pomeranče, které mají. S výrazem uctivého úžasu v tváři mu příručí ukázal celou pyramidu pomerančů, při pohledu na které se sbíhaly Vojtovi sliny v ústech.

„Co stojí?“

„Tucet dolar.“

„Budou to pro tebe, hochu?“ otázal se starší pán, který šel právě v tom okamžiku mimo ně. Vojta poznal majitele.

„Ne, pane, pro jednoho hochu. Je nemocen a je to můj přítel.“

„Dejte mu půl tuctu, Filipe!“ řekl pán, jde dále k pisárně.

„Děkuji Vám, pane; ale já bych je raději zaplatil.“

„Dobře, velmi dobře; dejte mu je za ceny jako ve velkém, Filipe. Mně se zdá, že je to hodný hoch.“

Vojta dostal půl tuctu pomerančů za 35 centů a odešel s radostí a s díkem majiteli obchodu. Teď si mohl dopřát jízdy elektrickou.

Když služka u Kliků přišla ke dveřím, u nichž kdosi zazvonil, našla balíček, do něhož byl zastrčen kousek papíru se slovy: „Pro Cyrila Kliku, od přítele. Návod k užívání: Snězte jeden, kdykoliv budete mítí sucho v krku. Doufejte směle, dokud duše v těle!“

„Mezi všemi mými známými je jenom jeden, o němž bych si myslel, že to udělá“, řekl pán

Klika své choti, když oba seděli u lůžka nemocného hocha.

„A kdo je to?“ tázala se.

„Vojta Veselý“, bylo slyšeti slabý hlas zpod pokrývky.

„Uhodls, Cyrile! Mně se opravdu zdá, že ho přece jen musím k nám pozvat. Bůh odplaf tomu malému nedobrotovi jeho laskavost.“

„Ano, ano, tatínku, pozvi ho, prosím tě“, zvolal hoch se zářícíma očima a se zarděním ve tváři, sedaje v dychtivosti na lůžku.

„Ano, udělám to! Je na světě přece jenom mnoho dobrého, jenže my ho nevidíme pro chudé šaty a nuzný byt.“

Následujícího dne po poledni stál Vojta na svém stanovišti na náměstí U kašny a nemálo se podívil, když k němu přišel poslíček a podal mu psaní.

„Odpovědi netřeba“, řekl poslíček zkrátka, otočil se na podpatku a odešel. Vojta roztrhl obálku a našel lístek s těmito slovy:

„Mladému panu

Vojtovi Veselému.

Můj hošík Cyril by byl rád, kdybyste ho navštívil. Opravdu si Vás zamiloval, a poněvadž je nemocen, plním jeho přání. Až dostanete toto psaní, buďte tak hodný a přijďte ke mně do pisárny. Musím si s Vámi promluvit.

Váš oddaný

Pavel Klika.“

Vojtovi zazářily oči radostí a hned se vydal na cestu k pisárně páně Klikové.

„Á, tu je Veselý“, řekl pan Klika hlasem nadmíru srdečným. Seděl u psacího stolu a prohlížel hustě psaný spis o mnoha stranách. „Jsem rád, že vás vidím, hochu.“

A podáváje mu ruku, kterou Vojta bez váhání uchopil, dodal:

„Mimochodem řečeno, co myslíte, že je nejlepší proti horečce?“

„Pomeranče, pane Kliko“, odpověděl Vojta přesvědčivě.

„Á, to bylo od vás velmi hezké. Kde pak jste je koupil?“

„Jak jste se to dověděl, pane?“ tázal se hoch, nemálo jsa překvapen.

„Nějaký ptáček mi to pošeptal do ucha. Ale teď si sedneme ke své řeči. V tuto dobu prodáváte noviny, pravda?“

„Ano, pane. Začínám o druhé a prodávám až do půl sedmé.“

„Co pak vyděláte za týden?“

„Něco mezi třemi a čtyřmi dolary.“

„A co děláváte dopoledne?“

„Čtu si trochu a učím se. Má sestra Markéta mi říká, co mám dělat, a čemu se naučím to s ní vždycky večer zopakují.“

„Opravdu! To rád slyším. Buď vy jste velmi hodný hoch; nebo je vaše sestra Markéta div světa.“

„To ona opravdu je, pane. Snaží se ze všech sil, aby ze mne udělala pořádného člověka. Já myslím, že není mnoho děvčat jako ona.“

Panu Klikovi bylo vidět v tváři uspokojení. Byl toho mínění, že z hochy, který lne ke své sestře, může něco být.

„A čemu se učíte, Vojto?“

„Počtům a účetnictví, pane. Z účetnictví ještě nevím mnoho, ale v počtech se už vyznám docela dobře.“

„Umíte slušně psát?“

„Já — já nevím, pane. Ale ráčíte-li si psát, ukáži.“

„Dobrá; opíšte mi tohle psaní!“

Vojta vzal psaní, které pan Klika vybral z hromádky na svém psacím stole. Sedl si k menšímu stolku stranou a dal se do psaní. Pan Klika se zatím zabral znovu do obšírného; spisu, který byl odložil, když Vojta vstoupil.

„Už jsem hotov, pane!“ řekl Vojta po chvíli.

„Tak brzy?“ Pan Klika vzal čerstvě popsaný list do ruky a přehlédl jej.

„Není to ani tak zlé,“ řekl po chvíli. „Má to tu velkou přednost, že to lze přečíst, a to je při krasopise vlastně hlavní věc. Jen se držte, hochu! Jste na pravé cestě. Možná že přijde den, kdy budu moci pro vás něco učinit.“

„Děkuji vám pane“, odpovídal Vojta, zardívaje se. Na pochvalu byl vnímavý, jako každý snaživý hoch. „Prosím dovolíte-li, navštívil bych dnes odpoledne Cyrila.“

„A co vaše noviny?“

„Těch myslím, že mohu pro Cyrila nechat, pane.“

„Čím pak to je, že jste si Cyrila tak zamiloval, hochu?“ Pan Klika při tom na něho pohlížel přívětivěji než jindy; vždyť Vojta Veselý ne, ani nováda, dotkl nejnežnější struny v jeho srdci.

„Protože — no protože je takový hodný hoch. Není nic pyšný a má takovou přívětivou tvář. Já ani nevím, jak by ho někdo mohl nemít rád.“

Náš malý prodávče novin si v to chvíli nebyl vědom celého dosahu svých náhodných slov. Pan Klika byl okouzlen. Na okamžik se mu zastřpytlo v očích cosi jako vláha.

„Poslouchejte, Veselý“, ujal se teď po přestávce asi minutové, v níž roztržito rovnal papíry na psacím stole. „Poslouchejte!“ A zatím co opakoval to slovo, otočil se na židli před panem oborem a

pohlédl Veselému přímo a pronikavě do očí. „Ten můj hoch je nevinný.“

„Ano pane,“ řekl Vojta nejistě.

„On ví málo nebo vůbec nic o špatnosti světa, a vy o ní víte.“

„Já jsem zapadl do všelijakých společností,“ odpověděl Vojta pokorně. „A myslím, že jsem uviděl a uslyšel všelicos, co bych neměl.“

Pan Klika byl příliš zabrán do předmětu rozhovoru, než abysí byl povšiml roztodivného zakončení poslední Vojtovy věty. Pokračoval:

„Nuže, kdybych si jen pomyslí, že ho naučíte něčemu špatnému anebo že nebudete opatrný v řeči s ním, raději bych vás viděl na šibenici, než abych se vás s ním nechal spřátelit. Ovšem, já nemyslím, že byste udělal něco takového úmyslně. Mohlo by se však velice snadno stát, že byste, ani to neuvažte, zajel do řeči o věcech, které se pro Cyrila nehodí.“

„(Od té doby, co jsem vstoupil do mariánské družiny, pane“, odpověděl Veselý, „se snažím být opatrný v řeči. Až do té doby jsem byl jako ostatní kluci, ale nyní jsem se hodně polepšil. A já bych si raději vytrhl jazyk, než abych řekl něco, co by neměl Cyril slyšet.“

„To je slovo od muže“, zvolal pan Klika a opravdovým nadšením. „Vy jste z dobrého dřeva, hochu. Jestliže budete zachovávat své předsozvěti z družiny a budete vždy mluvit tak, jako by to vaše sestra slyšela, vyrostete v hodného křesťanského muže. A konec konců není pro vás ani pro mne nic vznešenějšího.“

„Mám v úmyslu zachovávat je“, řekl Veselý pevně. „P. Nelson mi o tom dal poučení, když jsem k němu přišel po prvé ke sv. zpovědi. Řekl celkem totéž, co vy jste mi právě pověděl.“

„Velmi dobře. Kolik novin máte pod pazou“

„Čtrnáct pane.“

„Dejte mi to. Tu je čtrnáct centů za ně a deset centů na elektrickou. Myslím, že bude lépe, když půjdete do Tvoudalu ihned.“

„Děkuji vám, pane,“ řekl Veselý, přijímaje peníze. „Ale já bych napřed raději zaběhl domů a trochu se ustrojil a hleděl, abych vypadal co nejlépe.“

„Zcela dobře. Už jste překonal své bojovné záchvaty?“

„Vy jste mě tehdy velice zahanbil přede mnou samým, pane. Nyní jsem hodnější.“

„S Bohem tedy. Brzy se zase uvidíme.“

„S Bohem, pane. Jsem vám zavázán velikými díky.“

„Mimochodem“, zavolal pan Klika, když Vojta byl již u dveří pisárny, „přijďte ke mně zítra v tuto dobu.“

„Ano, pane.“

Po Vojtově odchodu se pan Klika hluboce zamyslel. Minulo pět minut, nebo ještě více než se z myšlenek probral. Ale pak napsal několik řádků, zařadil si je do seřadovače listin a řekl: „Ano, udělám to.“

Hlava VIII.

v níž se Vojta Veselý zapomene a sřítí se ze štěstí v zoufalství.

„Mně se zdá, že mi teď bude lépe,“ řekl Cyril, když stiskl Vojtovi Veselému ruku a podržel ji několik okamžiků ve své.

Ležel na loži ve svém pokojíčku, čistém jako zrcadlo a plném vůně květin, jež stály na stolku tak, že na ně mohl dosáhnouti svou vyhublou rukou.

Vojta si všiml jedním pohledem mnoha věcí. Nikdy ještě nebyl viděl pokoje nemocného jako byl tento. Jak tam bylo vše čisté a hezké! Květiny a

vůně a světlo a vzduch. Vojta si téměř přál, aby byl sám také tak nemocen. Ale odmítl tu myšlenku a obrátil se k churavci:

„Velice mě to rmoutí, že vás vidím nemocného, Cyrile, ale mám radost, že vás vidím. Měl jsem dlouhou rozmluvu s vaším panem otcem, Byl ke mně velmi laskav. Mám ho rád, ale hrozně se ho bojím.“

„Vy se bojíte mého tatínka?“ zvolal Cyril.
„Vždyť on je nejlepší člověk na světě.“

„Je hodný,“ přisvědčoval Vojta, „ale to je právě ta bída! On je tak vysoko nade mnou, že já se stále bojím, že u něho udělám nějaký kotrmelec a spadnu. Víte, já jsem velký nezpůsob. Byl jsem hrozně nedbalý na své chování, a když přijdu k němu, bojím se stále, zda si počínám dobře či ne.“

„Ale tatínek vás má přes to rád. Říká, že jste poctivý hoch a že, zůstanete-li jím, jistě se něčeho dopracujete.“

„To že řekl?“ tázal se Vojta a oči se mu rozjasňovaly.

„Ano, a praví, že budete-li věrný svému náboženství, že jistě zůstanete poctivým člověkem.“

„Svému náboženství věrný doufám že budu. O to se nebojím, pokud budu v mariánské družině.“

„Já jsem také v mariánské družině, Vojto. Když jsem byl minulý rok v ústavě Sv. Maura, byl jsem starostou v menším oddělení.“

„Vy jste byl starostou?“

„Ano, třeba ani nevím proč. Bylo tam tolik hochu, kteří byli velmi hodní. Pamatuji se na některé malé hošíky, kteří chodili ke sv. přijímání několikrát za týden.“

„Jej, to je často! Já bych také rád chodil každý týden ke sv. přijímání, Jonom že bych byl pokrytec, kdybych to dělal.“

„Jak to, že byste byl pokrytec.“

„Inu, lidé by si mysleli, že jsem hrozně pobožný a já nejsem. Já — já bych byl rád, kdybych byl tak hodný, abych mohl chodit často.“

„Co se toho týká“, řekl Cyril sedaje v lůžku, „není žádný z nás hoden, aby vůbec chodil. Nechodíme, poněvadž jsme hodni přistupovat ke stolu Páně, nýbrž poněvadž Pán Ježíš si přeje, abychom k němu přicházeli; a čím častěji chodíme, jen když to činíme, jak se náleží, tím hodnějšími se staneme. To mi říkával důstojný pán, ke kterému jsem chodil k sv. zpovědi.“

Páter Nelson mi také radil, abych chodil častěji; ale já jsem myslel, že to říká, protože neví jak jsem zlý. To já si s ním o tom ještě jednou promluví.“

Hoši pak přeskočili do vzpomínek na školu, do prodávání novin, do sportu a ovšem do pasúka na cíle. (Pasák na cíle, velmi oblíbená americká hra tvrdým míčem a pálkou, na hřišti vyměřeném do čtverce stojícího na jednom rohu do routy.) Co se toho týkalo, byl Vojta neomylný jako prorok, a to výmluvný prorok. Zdálo se, že zná životopis každého vynikajícího hráče dokonale. Cyril, který byl ještě velmi slabý, si opět ulehl a poslouchal historku za historkou o znamenitých partiích na routě. Veselý by ani nebyl mohl najít rozprávky, která by byla malého churavce více zajímala. Všecka rozpačitost vzniklá z nezvyklého okolí pominula a Vojta vyprávěl vesele a živě, takže hodiny letěly jako na zlatých křídlech.

Vojta se stával ve svém vypravování živější. Povstal a pohyby znázorňoval výkony znamenitých hráčů a pokojik se rozveselil stříbrným smíchem, když Cyril viděl, jak Vojta prapodivně zkrucuje ruku a celé tělo, aby znázornil, co vypravuje.

Konečně dospěl náš vypravovatel ke kouskům slavného kdysi Fouska.

Sehnuv se, že byl jako ve dvě, vymrštil se a vyrazil paží dalekým a rychlým rozmachem. Ale — ach, ten rozmach zasáhl na své cestě překrásnou vázu nad krbem. A již řinčela dolů a tříštila se na zemi ve sto střepin.

Ale co to zaznělo náhlým tichem, které následovalo za pádem? Vojta Veselý se zapomněl a sprosté, odporné zaklení mu vyjelo z úst.

O okamžik později by si byl raději ukousl jazyk.

Pohlédl na rozbitou vázu. Ležela tam na zemi roztráštěna, právě jako sen, který se mu byl mihl životem. Rozbil vázu — to bylo dost zlé. Porušil dané slovo — to bylo tisíckrát horší. Ohyzné zaklení, z něhož číselo ovzduší nejhorších ulic a spodiny mládeže, se bylo vplížilo do svatyně, do toho krásného pokoje a do úžasných uší hodného, nevinného hochy, jehož život, jak Vojta věděl, byl bez poskvrny. Hořkost smrti a rozloučení přišla do duše našemu prodáváči novin, hořkost z vyřknutého a neodvolatelného slova, které na okamžik poodhrnulo oponu, která skrývala, co bylo nejšpatnějšího a nejhoršího v jeho životě.

Vojta se odvrátil od rozbité vázy a pohlédl na Cyrila. Třebas se dobře ovládal, nedovedl Cyril přece úplně zastříti výrazu bolesti a zaražení, které to zaklení bylo způsobilo.

Jen okamžik na něj Vojta pohleděl a pak vyrazil s tváří zbledlou jak stěna a s čímsi, co znělo zároveň jako zamručení a vzlyk, z pokoje a hnul se dolů po schodech.

To tam, navždy to tam bylo jeho právě zrozněné štěstí. Při tom, že rozbil onu vázu, rozbil na též kariéru. Bledý, polekaný hoch, který odešel z

domu jako zloděj, dospěl okamžiků v životě, kdy přítomnost a budoucnost byly zabaleny v černý rubáš zoufalství.

Hlava IX.,

v níž Markéta přispěje bratrovi na pomoc
a pan Klika „to udělá“.

„Nějaká dívka by s vámi ráda mluvila, pane“, řekl písař panu Klikovi o polednách následujícího dne.

Pan Klika se otočil na židli a pohlédl s jakýmsi údivem na ostýchavou dívku.

„Čím vám mohu posloužit, slečno?“ řekl.

Dívka byla bledá a chvěla se. Pokoušela se mluvit, ale nevypravila ze sebe ani slova.

Pan Klika se obával, že z toho bude nějaká scéna.

„Sedněte si, slečno, zde, na tuto židli.“ Povstal, přinesl židli a postavil ji vedle psacího stolu.

Dívka si sedla a při tom si utřela slzu.

„Račte dovolit, pane, já jsem Markéta Veselá, sestra malého Vojty.“

„Ale, ale, to jsem rád, že vás poznávám. Slyšel jsem o vás a myslím, že vám při tom znělo v pravém uchu.“ Pan Klika podal Markétě ruku. Celý jeho způsob byl velmi srdečný a konejšivý.

„Přišla jsem k vám stran Vojty, pane. Můj nebohý bratr pozbyl mysli a neodvažuje se vám ukázat.“

„Pro tu rozbitou vázu? Ale vždyť já jsem o tom slyšel jen úplně náhodou. To přece nic není. Což pak to je, o vázu více nebo méně? Bylo jich v domě až příliš mnoho. Ať se tím pranic netrápí. Každý z nás občas něco rozbije.“

Ale to ho ani tak tuze netrápí, pane. Ovšem. mrzí ho to také; stydí se za svoji neobratnost a říká, že byl jako osel v obchodě porcelánem.“

„Aha, to ho asi mrzí jeho náhlý odchod — že dal do zaječích. No připouštím, že to nebylo právě podle elegantních způsobů. Ale vždyť on je ještě hoch a není zvyklý na nepříjemná překvapení v životě. Řekněte mu, aby se jen neutrápil.“

„Ale, pane, vy přece jistě víte, že neutekl pro tu rozbitou vázu.“

„Já jsem myslel, že právě z té příčiny, slečno!“

„Neslyšel jste o tom, co řekl, pane?“

„Ne. neslyšel. Co pak řekl?“

„Neřekl vám Cyril nic?“

„Kromě toho, že mi řekl, že utekl ve zděšení, když náhodou rozbil vázu, nedostal jsem z Cyrila nic. A i to jsem z něho musel opravdu vytahovat, jako kdybych mu trhal zub. Ovšem, vypravoval mi, jak pěkně se bavili až do nehody s vázou — a o tom byl opravdu výmluvný.“

„Cyril je velmi hodný, pane, ale on vám neřekl všeho, co se stalo. Můj nebohý bratr se při té nehodě tak lekl, že se zapomněl a řekl něco, co ho, jak myslí, poskvřnilo navždy.“

„Opravdu? A co to řekl?“

„Na to jsem se ho netázala. Myslila jsem si, že mi řekl již dost.“

„Odpusťte, slečno! Já také bych se nebyl měl tázati po té věci a vy jste udělala velice dobře, že jste nezkoumala dále. Vojta je tedy polozoufalý?“

„Je v hrozném duševním stavu, pane. Říká, že není hoden, aby se přiblížil k vašemu hošíkovi. Neviděla jsem Vojty nikdy v tak žalostném stavu. Bojí se vám přijíti na oči.“

„Řekněte mu, aby dnes odpoledne přišel ke mně.“

„Já se obávám, že nepřijde, pane!“

„Postarejte se, aby přišel!“

„Pokusím se. Ale buďte, prosím, k němu laskav. Kdybyste jenom věděl, jak velice se můj bratr snaží, aby byl hodný. Nebohý hoch; měl tak málo dobrého příkladu a naučení. Žil na ulici a maminka se až do nedávna nemohla starati o jeho výchovu. Nouze doléhala na nás na všechny, a já se mnohdy opravdu divím, čím to je, že Vojta je tak hodný. Od té doby, co vstoupil do mariánské družiny, se velice změnil a je nejhodnější bratr. Kdybyste věděl, jak velice se snaží, odpustil byste mu včerejší poklesek. Vy ani netušíte, pane, jak velice mu záleží na vašem dobrém mínění.“

„Slibuji vám, slečno, že budu k němu laskavý. Což ho nedovedete přemluvit, aby ke mně přišel?“

„Já se opravdu obávám, pane, že se příliš stydí, než aby se před vás odvážil.“

„Vojta je hoch od slova, pravda?“

„Ó ano, pane Kliko! Když něco slíbí, také to splní.“

„Velmi dobře! On mi však včera slíbil, že dnes ke mně přijde!“

„Opravdu?“

„Ano! A řekněte mu, že ho držím za slovo.“

„Teď jsem si jista, že přijde, stůj si ho to, co stůj. Děkuji vám, pane Kliko“ — a Markéta vstávala — „za vaši velkou laskavost k mému bratrovi. Známost s vaším Cyrilem mu velice prospěla. S Bohem, pane!“

„Počkejte ještě okamžik, slečno! Kde je Vojta nyní?“

„! Doma, pane, a věší hlavu. Toho jsem u něho ještě nikdy neviděla.“

„Snad to bude kratší a jednodušší, když si k němu sám dojdu. Jste tuto hodinu zaměstnána?“

„Ne, pane. Jsem volná až do 2 hodin. Přišla jsem k vám na cestě domů k obědu.“

„Nemáte-li tedy nic proti tomu, půjdu s vámi.“

Markéta se poněkud zdráhala. Mluvila cosi o chudém bytu a nuzném okolí, k čemuž pan Klika odpověděl úsměvem, zatím co sahal po klobouku a doprovázel novou známou z pisárny na ulici.

Přišli do bytu Veselých velmi brzy. Zastihli paní Veselou, Marii a Vojtu u stolu. Všichni povstali poněkud v rozpacích při zjevu neobyčejného hosta a Vojtova tvář měla najednou barvu jako popel. Výčitky svědomí z něho udělaly zbabelce.

„Maminko, to jest pan Klika“, začala Markéta. „Přišel sem za Vojtou, když se Vojta bál přijíti k němu“.

„Vítám vás srdečně, pane Klico“, řekla paní Veselá. „Ale lituji, že jsem nevěděla že přijdete. Věci nejsou v náležitém pořádku,“ a rozhlédla se starostlivě po kuchyni.

Kuchyně byla sice chudě zařízena, ale přece velmi čistá a uspořádaná. Také jídla na stole, ač prostá, byla chutně a čistě upravena.

„Jsem rád, že se seznamuji s Vojtovou maminkou“, odpověděl pan Klika s dvorností, která ji úplně uklidnila. „A toto je asi Vojtova sestra? A co je s vámi Vojto?“

Vojta postoupil k němu a podal mu ruku, ale neodvažoval se k němu vzhlednouti.

„Jste nerad, hochu, že mě vidíte?“

„Mne je hanba, pane.“

Zatím paní Veselá donesla z vedlejšího pokoje „nejlepší židli“.

„Ne, děkuji vám, nebudu sedat. Vidím, že jsem vás vyrušil v jídle. Nemáte-li nic proti tomu vezmu Vojtu s sebou.“

„Ne, pranic“, odpověděla paní Veselá, ale v tváři se jí přece zračil údiv.

„Věc se má tak. Včera jsem Vojtu zkoušel a shledal jsem, že píše velmi čitelně a ovládá pravopis zcela dobře. Potřebuji, aby mi někdo něco opsal, a myslím, že Vojta to udělá znamenitě. Zamýšlím zapřáhnouti ho do práce hned, s platem pěti dolarů týdně, a bude-li se držeti tak, jak doufám, budu mu přidávati rok co rok.“

„Zaplať vám to Pán Bůh, pane Kliko!“ řekla matka.

Markétě vhrkly slzy do očí.

„Pojďte Vojto. S Bohem.“ A pan Klika, který neměl rád výstupů, byl již venku z kuchyňky a sestupoval po schodech, než mohl kdo říci slovo.

„Pane Kliko, po— pověděla vám Markétka o tom, co jsem já řekl?“ tázal se Vojta, když vyšli na ulici.

„Ano, hochu. Ale vy jste činil pokání a já jsem jist, že kdybyste byl na světě sto let, nic takového vám již nevyklouzne z úst.“

„Myslím, že máte pravdu, pane. Z tohohle jsem vyléčen již navždy.“

Hlava X.,

v níž se Vojta Veselý sveze v kočáře a nalezne domov.

Veselejší dny zasvitly u Veselých. Vojta již nebyl prodavačem novin, nýbrž druhým tajemníkem páne Klikovým a měl místo, které dávalo vyhlídky, že bude trvalé. Pracovní doba byla krátká — od 8 hodin ráno do 4 hodin odpoledne. Nikdy nenastoupil hoch místa projevujícího důvěru s větší horlivostí než Vojta Veselý. Byl hrdý na své povýšení a rozhodnut, že pan Klika nesmí nikdy litovati důvěry, kterou mu věnoval.

Stále ho však ještě bolela hanba, kterou byl na sebe přivodil při návštěvě u Cyrila, a ačkoliv se se zájmem dotazoval na stav svého přítele, nebyl by za živý svět vstoupil do domu, kde se tak ošklivě zachoval.

Jednoho pondělí vstoupil ráno Vojta do pisárny se zářícím obličejem.

„Nějaká veselá novina?“ tázal se pan Klika stručně.

„Lepší ani nemůže býti, pane. Předně se dovídám, že Cyril může z domu.“

„Ano, dnes si vyjede. Kde jste se to dověděl?“

„Od jednoho hochy, který bydlí v Awondale a je v naší družině. Ten mi vždycky o něm dává zprávy.“

„No, a to je všechno?“

„Ne, pane. Já dostal také úřad v naší družině. Já vím, že ho nezasloužím, ale P. Nelson mě nechtěl pominout, a kromě toho si myslím, že mi to bude pomáhat, abych byl hodnější, než jsem býval.“

„Žádal jste P. Nelsona, aby dal úřad jinému místo vám?“

„Ano, pane. Ale on mne místo toho zahrnul chválou.“

„No?“ řekl pan Klika s kadencí v hlase, která zvala k dalšímu svěření.

„Ano, pane. Řekl, že ode mne doufá mnoho; že mám k tomu znamenitou příležitost, a že myslí, že budu tak rozumný, abych jí dobře užil.“

„Páter Nelson má, myslím, pravdu. On od vás něco očekává, a já také. Teď však se dejte do práce a buďte s těmi spisy hotov, co nejrychleji dovedete. O dvou hodinách musíte býti volný, protože pak na vás čeká zaměstnání venku.“

Toho dne byly dvě hodiny velmi brzy. Vojta ještě pilně opisoval, když mu najednou kdosi

položil zlehka ruku na rámě. Obrátil se a péro mu vypadlo z ruky. Vedle něho stál Cyril, bledý sice, ale radost a přátelská láska mu zářily ze vpadlých očí.

Vojta se zarděl studem jako pivoňka, ale oči mu přece zasvitly radostí. Byl ve velkých rozpacích. Cyril mu však rychle pomohl.

„Jak se máte, Vojto? Když hora nechtěla k Mohamedovi, musel Mohamed k hoře. Tu mě máte a tu vás mám já, a dole u dveří čeká kočár a tatínek dovolil, abyste jel se mnou, a — a — vezměte si klobouk a pojdte.“

Ještě jsa jako omámen, odložil Vojta papíry a obdržev povzbuzující příkývnutí od pana Kliky, který byl zatím pošeptal Cyrilovi do ucha cosi patrně velmi příjemného, ujal konvalescenta za rámě a pomohl mu něžně do kočáru.

Bylo jasné, přívětivé podzimní odpoledne. Ulice byla ozářena paprsky slunce a plná života. Ba i koči na kozlíku vypadal Vojtovi veselý a šťastný.

A bylo tomu také skutečně tak, protože i on měl Cyrila rád, jako vůbec všichni, kdo s ním byli známi.

„Jedte Kliftonem a zpátky Rajskou zahradou Jene!“ zavolal Cyril a už se koně dali do klusu, ještě než šťastný Vojta Veselý mohl říci slovo.

„Dostal jste mé psaní Cyrile?“

„Ovšem že dostal, a byl bych na ně také odpověděl, jenže jsem doufal, že tatínek vás promluví, abyste mě přišel navštívit. Ale proč pak se v něm omlouváte? Já bych se měl omluvit, já jsem projevils nehezké chování. Když se někde v rozčlenění dopustí chyby, neměl by si toho dobře vychováni lidé ani všimnouti. Vy jste se napomohl a já také. Jsme tedy vyrovnáni a já vím, Vojto, že jste no-

minil doopravdy, co jste řekl. A tím bychom tu maličkost měli pro vždy odbytou.“

„Já jsem si nikdy nepomyslel, že na to budete pohlížeti tak, Cyrile! Zaslouhoval jsem, abych byl z vašeho domu vykopnut. Když jsem toho odpoledne odcházel, zdálo se mi, že je u mne všemu konec, a místo toho mi váš otec dal nádherné místo a zachází se mnou jako s princem.“

„A víte, Vojto, že je s vámi nadmíru spokojen?“

„Opravdu?“

„Ano, říká, že máte velmi dobrou hlavu pro obchod. Ode dneška za čtrnáct dní vám přidá.“

„Jak to víte?“

„Právě mi to řekl. Říká, že pracujete tak hbitě jako hoši osmnáctiletí nebo devatenáctiletí.“

„Když je tomu tak“, řekl Veselý po kratinké úvaze, „budeme si moci pomalu něco ukládat.“

„Tatínek mi řekl, že bydlíte ve starém škaredém domě. Je tomu tak?“

„Ano, je škaredý. Opravdu — pro Markétu, Helenu a Mařku by bylo dobře, kdybychom mohli najít lepší byt. Na to jsem dosud nikdy nepomyslel.“

„Kolik činže platíte měsíčně?“

„Devět a půl dolaru.“

„Nebylo by to hezké, Vojto, kdybyste si mohli najít domek, ve kterém byste mohli bydlit sami?“

„Ba právě“, zvolal Vojta s nadšením, to by byl pak domov!“

Chvilku oba mlčeli. Oba kuli plány.

„Ano“, řekl Vojta nahlas, „myslím, že teď si budeme moci dovolit vydávati více na činži. Promluvím o tom večer s maminkou. Haló! Haló!! zvolal náhle, když jeli mimo roh, kde se protínaly dvojí koleje elektrické dráhy; „podívejte se, Cyrile, tam je Jan Skřivánek. Haló, Jene“, volal, nahýbaje se z okna kočáru.

Slyše volání a maje za to, že platí jemu, zastavil kočí koně. Skřivánek, který čekal na elektrickou, přistoupil a stiskl Veselému ruku.

„Jedete směrem ke Cliftonu?“ tázal se Cyril.

„Ano.“

„Pak vskočte, prosím, k nám do vozu. Rád bych se s vámi seznámil; Vojta mi o vás tolik vypravoval.“

Dveře u kočáru se otevřely a Skřivánek do něho vskočil, zdravý a mrštý, že se bylo na něho radost podívat.

„Cyrile, to je ten, co mě naučil boxování a ještě všelichemus jinému. Prokázal mi více dobrého než — než nevím co na světě, a —“

„No, no, Vojto, jenom mne nezahanbi. Jsem rád, že vás poznávám, pane Cyrile! Vojta mi o vás vypravoval. Jak praví, je můj žák a já jsem na něho hrdý. Začali jsme boxováním. Ale to byl jen začátek. Teď je tomu půltřetího měsíce, co ho mám v družině v tělocvičném oddělení, a již dovede, vyjma ovšem, při čem záleží na síle a váze, všechno, co já dovedu, a ještě všelicos přídavkem. Mimochodem, Vojto! Je mi nabízeno nové místo.“

„A copak, smím-li se ptát.“

„Mám být cvičitelem v tělocvičně s platem 1200 dolarů ročně.“

„A přijal jsi to?“

„Ne, poděkoval jsem se. Ale kdybys ty byl o čtyři léta starší, mohl bych doporučit tebe.“

„To tak, abych utekl od pana Kliky! To si počkáš!“

„Mimochodem, pane Cyrile, mně se zdá, že byste potřeboval trochu tělocviku. Tenhle hoch, váš přítel, je rozený cvičitel. Jestliže on by se vás ujal, byl by z vás do tří měsíců chlapík.“

„O to jsem chtěl právě Vojtu požádat“, řekl Cyril. „Tatínek a já jsme o tom mluvili včera večer. Tatínek chce, abych se nevracel do ústavu až do února, a zatím by rád, abych sesílil. Chtěl byste mi dávat kurs v tělocviku, Vojto?“

„Zda bych chtěl? To mi bude právě potěšení. Ani mne nenapadlo, když jsem se tomu učil, že budu někdy vaším učitelem. Bude to pro mne zábava a pro vás doufám také.“

„Budete v dobrých rukou, pane Cyrile. Veselý zde jest skoro zázrak ve všech druzích atletiky. Někdy jsem se již bál, že mi uteče a půjde někam do cirkusu. Ale teď jsem již tam, kam jsem chtěl jít. S Bohem, pane Cyrile; jsem velmi rád, že jsem vás poznal.“

„S Bohem, pane Skřivánku; přátelé Vojtovi jsou také moji přátelé. Doufám, že mě někdy navštívíte.“

„Ovšem, někdy přijdu s Vojtou podívat se, jak silíte.“ Skřivánek zaklepal na sklo a kočí zastavil.

„S Bohem, Vojto! Vyříd srdečný pozdrav všem doma a — a také Markétce.“

„No, však ty ji uvidíš brzy dost a vyřídíš ji to sám. Vždyť k nám chodíš skoro každý večer“, odpovídal Vojta.

Po této poznámce se Skřivánek již nevzmohl ani na slovo.

Hodina, kterou ztrávili projíždkou kliftonským sadem a Rajskou zahradou, byla jedna z nejkrásnějších, na které se Vojta pamatoval. Bylo to uprostřed podzimu, který zmíraje, zkrásněl.

Cyřil, jemuž tato nádherná scenerie nebyla nic nového, upozorňoval svého přítele na krásná místa a Vojta byl vděčný posluchač.

Když vyjeli z Rajské zahrady, nařídil Cyril kočímu, aby jel do Průkopnické ulice. „Však víte, ke kterému domu, Jene“, dodal.

Kočí pokývl, že rozumí.

„Nač pak jedete do Průkopnické ulice, Cyrile?“ tázal se Veselý.

„Jen se nestarejte, Vojto! Za minoutku uvidíte.“

To nebylo arci doslova pravda; něco přes pět minut uplynulo, než se zastavili u pěkného dvoupatrového domu — prostředního ze tří.

Cyril vytáhl z kapsy klíč a šel napřed. Malá hezká veranda, porostlá divokým vínem, byla přede dveřmi.

„Co říkáte těmto domům, Vojto?“

„Jsou pěkné; vypadají velmi hezky.“

„To jsem rád, že se vám líbí. Všecky tři jsou mé. Tatínek mi je dal, je tomu rok. Dva z nich jsou pronajaty za patnáct dolarů měsíčně. Tento prostřední je nyní bez nájemníka.“

„Jé — já bych měl skoro chuť najmout si jej sám, ale patnáct je na nás trošku mnoho.“

Cyril zatím otočil klíč v zámku a otevřel dveře.

„Pojďte a podívejte se na něj“, řekl.

Od okamžiku, kdy vstoupili, až do okamžiku, kdy odešli, se omezovala Vojtova rozmluva hlavně na tři písmena v abecedě. Když „ó“ a „á“ nestačilo na vyjádření citů, říkal „jé“.

„Tenhle pokoj v průčelí v prvním poschodí by byl něco pro maminku a Mařku. Markétka a Helena by mohly mít vedlejší pokoj. — Bratr a já bychom mohli bydliti v pokoji s okny do dvora. Poslouchejte, Cyrile, jakmile mi váš tatínek přidá, uvážím to, zdali naše příjmy nepostačí, abychom si najali váš dům. Ovšem se musím optat maminky, co ta na to řekne.“

„Vaše maminka tu bude za minutu, Vojto. Poslal jsem Jana, aby ji přivezl. A bude-li to vhod jí a vám, já mám v hlavě plán, jak byste ten dům mohli snadno a dobře dostat. Je to plán, velmi

jednoduchý. Přece víte, Vojto, že vy nebudete chodit k nám a dávat mi tělocvičné hodiny zadarmo.“

„Ovšem, že budu“, vyhrklo z Vojty. „Vždyť to bude pro mne zábava.“

„Ano — ale zaberu vám tím každý den aspoň hodinu a raději nechci vůbec nic, jestliže mi nedovolíte, abych vám něco platil. Mluvil jsem o tom s tatínkem včera večer a oba byli téhož mínění, že bez platu nebude hodin.“

„Ale vy jste příliš dobrotiví. Již jsem vaším dlužníkem za tolik věcí a nechci —“

„Musíte — to je poslední slovo. Tatínek ustanovil plat podmínkou a maminka také. A teď poslouchejte. Podle rozumných výpočtů má vaše práce, když mě budete vyučovat, cenu aspoň 75 centů za hodinu. Tím zaplatíte nájemné za tento dům a ještě vám zůstane přebytek 10 dolarů měsíčně. Co na to říkáte?“

Vojta chvíli uvažoval.

„Udělejme kompromis“, řekl konečně. „Nechci vašeho přebytku. Pronajmeme nám dům za mou práci a i tak budu přesvědčen, že dostávám při tomto narovnání lvi podíl.“

„Udělejme tedy kompromis o tom kompromisu“, řekl Cyril s úsměvem. „Místo, abych vám dával přídavkem 10 dolarů, mohli bychom to snížit na 5 dolarů. Nevrťte hlavou.“

Když paní Veselá přijela, byli oba hoši dohodnuti. Ji jen již zbývalo dohodu schváliti.

„Drahý hochu“, řekla, „ty nám dáváš, co nám smrt nebožtíka tatínka vzala: domov. Zaplať ti to Pán Bůh. Jak hrdý by byl dnes na tebe, kdyby byl na světě! Opravdu, v mých dětech mi dal Bůh štěstí.“

A tak začala nová a radostnější kapitola v životě Veselých.

Hlava XI.,

v níž Jan a Markéta jsou podivně nevšimaví k zimě a začínají doopravdy nový rok.

Je mrazivé zimní jitro, asi dvě léta po událostech vypravovaných v minulé kapitole. Sníh třpytící se v jasů elektrických lamp — jeť ještě časně ráno — leží tvrdou a pružnou vrstvou na zemi. Napadlo ho v noci důkladně a teprv velmi málo lidí vyšlo umést chodníky.

Bylo po páté mši sv. v kostele sv. Františka Xaverského a hloučky vycházejících věřících rychle mizely za rohy ulic. Čvrt hodiny nebo o něco déle se trousili ještě porůznu jednotlivci nebo skupinky lidí, kteří byli u sv. přijímání a zdrželi se v kostele, aby vykonali díkučinění, až byl kostel téměř úplně prázdný. A byl úplně prázdný, když nakonec vyšlo jeho velkým portálem šest osob, s kterými je náš čtenář více méně seznámen. Napřed šel Jan Skřivánek a Markéta Veselá, za nimi přicházel Vojta s maminkou a vzadu Helena s Marií.

„Šťastný Nový rok, maminko, šťastný Nový rok všem“, zvolal Vojta, když překročili vnější dveře kostelní.

Jeho veselé zvolání bylo opětováno s malými změnami ode všech.

Janu Skřivánkovi působil drobet náledí na schodech jakousi až přílišnou starost. Podporoval Markétu při nebezpečném sestupování, jako kdyby byla nejvzácnější ukázkou míšeňského porcelánu. Na ostatní udupaný sníh na schodech tak nepůsobil. Všimli si málo, nebo vůbec nedbali nebezpečí, které hrozilo jejich životu a údům, poněvadž byli úplně zabráněni v zábavné pozorování, jak Markéta a Jan sestupují po schodišti.

„Proč pak jí nevedeš dokola sakristii a farou?“ navrhl Vojta; „tam není daleko tolik schodů, jako zde. Nebo chcete-li, já zaběhnu pro nějaký sanitní vůz.“

Ale tyto profánní návrhy nedošly povšimnutí. Celá skupina kráčela Jasanovou ulicí směrem k Šesté třídě.

Řekl jsem před chvilinkou, že bylo zima. Vitr se zařezával do těla a hvízdal zimní písničku kolem rohů kostelních. Lidé si drželi rukama v rukavicích uši a pospíchali domů kvapem, slučitelným s důstojností svátečního dne a stavem dlažby. Mali hoši s náruči novin poskakovali po zasněžené dlažbě a bili se na zahřátí rázně v prsa, zapomínajíce pro zimu vyvolávat své zboží. Zkrátka, rozumný a nepředpojatý člověk nemohl mít pochybnosti, že je opravdu velmi zima.

Přes to přese všechno byli dva lidé, kteří kráčeli od Jasanové ulice Šestou třídou k Příkopům a neuvědomovali si toho. Byli to Jan a Markéta. Rychlost, kterou kráčeli, by byla dodala odvahy hlemýždi. Z jejich pomalé chůze by byl člověk mohl souditi, že je jaro v rozpuku, plné vonného kvítí a zlatého jasu slunce, a vzduch že se rozléhá ptačím zpěvem, ačkoliv, musím to říci, ti dva by nebyli zastechli ani jediné noty, protože poslouchali jen jeden druhého a byli tak zabráni do svého hovoru, že byli hluchí a němí a slepí ke všemu, co nebyli oni.

Vojta rychle pochopil situaci a jen se zubil. Byl hned za nimi, ale, ačkoliv mu již nos modral zimou, přece váhal celé půl ulice, má-li či nemá-li je drsně vyrušiti z „mladé lásky sna“.

„Poslouchejte, maminko, nejsou tihle dva párek mladých hrdlíček? Vite, že myslím, že pro ně bychom tu mohli zmrznout a oni by nezpозorovali nic leč nějaký týden po našem pohřbu?“

„Pán Bůh jim oběma žehnej“, řekla paní Veselá srdečně. V celé farnosti není hodnějších dvou mladých lidí.“

„Co se toho týká, to ani v celém městě ne“, dodal Vojta.

„Není tohle roztomilé?“ zaštěbetla Helena, která oplývala city za jakéhokoliv počasí.

„I ovšem že je; ba pro můj vkus až příliš roztomilé“, odpověděl Vojta. „Já ovšem nemám nic proti tomu, aby se bavili po svém způsobu, dokud neohrozí života a svobody ostatních z rodiny. Ale oni nám zastupují chodník, a nestane-li se něco, zmrzneme. Poslouchej, Skřivánku!“

Ale Skřivánek neslyšel ani svého jména.

„Viděla jste kdy něco podobného?“ pobroukával Vojta polohlasem, obraceje se k matce. „Já mám opravdu zato, že ti dva by touhle nynější rychlostí neušli kilometru i kdyby šli od nynějška až do západu slunce. Hej, Skřivánku! Jene Skřivánku!“

Skřivánek sebou trhl, jako kdo je drsně vyburčován z nějakého rajského snu nebo vidění.

„Promiň. Volal jsi mě?“ řekl, při čemž se marně snažil jevití potěšení a zájem.

„Zda jsem tě volal? To bych si myslel! Kdyby tyto ulice byly vydlážděny zlatem místo sněhem a vzduch byl plný slunečního tepla místo mrazu, nemohli byste vy dva mít ze své procházky většího potěšení než máte teď! Mně se zdá, že vy si dovedete vytlouci potěšení z počasí jakéhokoliv. Toť se rozumí, že vás nechci urazit. Jestliže vám to dělá opravdu tak dobře, jak se zdá, jsme my, maminka a já a děvčata, ochotni mrznouti až do vašeho dalšího rozhodnutí.“

Jan a Markéta se zasmáli a zrychlili na to pobídnutí krok a opravdu kráčeli pak tak bystře, že Helena, která toho jitra pohlížela na vše neoby-

čejně vesele, konstatovala, že jdou rychlostí aspoň 1 km za hodinu.

Rozmluva, v které je byl Vojta přerušil, byla po chvilce obnovena.

„Slyšela jste, Markétko, co Vojta právě povídal?“

„Že jdeme tak pomalu?“

„Ne, to ne. Ale že povídal, že jako nám dvěma je každé počasí stejné!“

„Opravdu? To řekl?“

„Ano, Markétko. A je to pravda, že?“

„No, dnes je zima“, podotkla Markéta logicky.

„Co řekl, je pravda“, dotíral Jan a rozpínal si, ani nevěda, zimník. „A, Markétko, budeme-li dosti dlouho na světě, to asi zažijeme v životě všelijaké počasí. Nemyslíte, že to všelijaké počasí, mokro, zima, horko, sucho, pošmourno, bouřka, starost a nemoc by nám bylo při tom stejnější, kdyby — kdyby —“

„Ano, je velice zima“, řekla Markéta.

Ó, dám já na zimu! Poslouchejte Markétko, nevzdorovali bychom tomu spolu — vy a já — celý život?“

Kdyby Markéta nebyla náhle upadla v rozpaky, byla by jistě odbočila od hlavní otázky dotazem, co Jan Skřivánek míní slovíčkem „tomu“, kterého byl tak neurčitě užil. Ale váhala, pozbyla na půl vteřiny hlavu a —

„Na mou věru!“ zvolal Vojta o okamžik později. „Mně se zdá, že to tu už máme. Něco neobvyčejného se chystalo a právě to jsem očekával poslední tři měsíce.“

„O čem to mluvíš, a cos očekával?“ tázala se paní Veselá.

„Skřivánek se na to rozlétl.“

„Na co že se rozlétl? Na návrh k sňatku, mamínko; a Markéta řekla „ano“.“

Právě tehdy se oba vůdcové hlemýžďího průvodu zastavili a Jan Skřivánek se obrátil a oslovil paní Veselou.

„Paní Veselá!“ začal, „mám novinu pro —“

„Jene!“ prosila Markéta, pokoušejíc se položití svému rytíři ruku na ústa.

„Pomalu, Markétko, pomalu! Paní Veselá, račte dovolit, abych vám oznámil —“

Markéta trochu vykřikla, zakryla si oběma rukama tvář a pádila domů. Vojta si zahoukl a již se hnál za ní; Skřivánek spěšně dodal: „Ostatek víte sama“ a běžel za Vojtou, a působením čerstvého vzduchu a mrazivé zimy a takové novinky se dala do běhu i děvčata, kdežto paní Veselá kráčela za nimi, co dovedla nejspěšněji.

Kromě toho, co bylo právě zaznamenáno, se nestalo, že by ti dva, jichž se to především týkalo, byli ještě nějak více oznámili své zasnoubení. Ostatek se rozuměl.

Hlava XII,

v níž jsou všichni šťastni a opona padá.

První den nového roku dospěl k polednám. V salonku sedí a na ulici vyhlíží — čekají vzácné hosty — paní Veselá, Vojta, Marie, Helena, Eduard a Hrabák. Markéta a Jan jsou tam také, ale u nich se nezdá, jako u ostatních, že by čekali.

Hrabák je neobyčejně pečlivě ustrojen — přiměl ho k tomu úsilí Vojta — a necítí se tudíž

ve své kůži. Střevíce má tak vyleštěny, že ho to vábí, aby se v nich shlížel; ale vysoký límec ho drží jako spoutána a po prvé v životě má hlavu vzhůru.

Eduarda drží v posvátném mlčení to, že má nové, vkusné šaty, dvojnásobně působivé vázankou, jež hraje všemi barvami. Markéta a Jan tiše hovoří spolu a zdá se, že jsou někde mimo čas a prostor. Ostatní nejsou zcela tak blaženi; čekají. A mládež se již skoro stává netrpělivou. A jak by ne? Vždyť z kuchyně vychází lákavá vůně a oni jsou mučení viděním, tak blízkým a přece tak vzdáleným, jasné a veselé jídelny s květinami a dobrými věcmi.

Zatím, co tak čekají, se můžeme kratičce vrátiti k událostem posledních dvou let.

Nový dům se skutečně osvědčil domovem. Paní Veselá učinila, co mohla, aby jej udělala svým dětem milým a půvabným hnízdečkem. Průkopnická ulice je tichý a hezký koutek, skromně stranou, ale právě jen kousíček stranou od shonu a hluku obchodní části města. Domy jsou velkou většinou zachovávané v dobrém stavu a mezi jejich obyvateli jsou některé z nejhodnějších rodin ve iarnosti sv. Františka Xaverského.

Ale jak je tato přívětivá ulice dlouhá, žádný dům v ní nepředčí co do úpravnosti a ladnosti příbytku šťastné rodiny Veselých. Každým měsícem se v něm něco zlepšilo, až je to nyní počátkem tohoto nového léta Páně obydlí, v kterém si co do prosté úpravnosti již ani nelze více přát. Tím a novými a lepšími známými, s kterými se jim je stýkati, jsou Helena a Marie zcela jiné dívky tak změněné, že kdo je před několika lety znal, nevycházejí z údivu. Jak se má jejich nynější obydlí k dřívějšímu bytu v dělnické kasárně, takový

je rozdíl mezi tím, co jsou, a co bývaly. Maminka, Markéta a Vojta zvítězili. Změnou nabylo dobro převahy nad zlem.

Co se týká Hrabáka, ten je poloslušný hoch; více nelze od toho zajímavého světoobčana ani očekávat. Nemá ctižádosti ani touhy povznést se k něčemu vyššímu. Ale i když nevzestupuje, mariánská družina a přítomnost Vojty, kterého rád nerad uznává za svého pána a velitele, ho drží, aby neutonul. Před svým atletiky znalým bratrancem má spasitelný strach, a ten strach je počátek a konec jeho moudrosti.

Eduard se vyvíjí slibně. Dobře se učí a rád čte. Jako Vojta chodí každý týden ke sv. přijímání. Chodí na gymnasium u sv. Františka Xaverského a ministruje. Jedna z radostí jeho matky je, viděti svého hošíka u oltáře. Všichni se v srdci modlí a doufají, že Bůh jednou povolá jejich miláčka ke vznešenému a svatému stavu kněžskému. A vzhledem k jeho zbožnosti, skromnosti a pilnosti není to přání nemístné ani není jeho splnění pravdě nepodobné.

Vojta sám vyrostl podivuhodně. Jen jeho mladistvá tvář prozrazuje, že to ještě není dospělý muž. Jinak však je v každém ohledu muž: rozvážností, silou, obratností, vytrvalostí, prací. V posledních měsících byl na zkoušku osobním tajemníkem páně Klikovým. Ve zkoušce se ukázala jeho schopnost nad veškerou pochybnost a zítra postoupí trvale na nové místo s platem, který rodinu úplně zaopatří a zabezpečí. Helena si již nemusí vydělávat živobytí; po dlouhých letech zase nebohé děvče pocituje požehnání rodinného života.

Vojtova snaha, aby vypěstil zdraví a hvaly Cyrila Kliky, měla úplný úspěch. Slabounký hoch

pod jeho péčí a opatrností vůčihledě sílil týden za týdnem, a než růže rozkvetly, kvetl mu ruměncem zdraví již dávno na lících. Když se v březnu vrátil, do ústavu Sv. Maura, byl již úplně zdrav; a můžeme dodat, že při sportovním turnaji si dobyl první ceny v mladší skupině. Ale Cyrilovým návratem do ústavu nepřišel Vojta o malý důchod, kterým platil nájem domu v Průkopnické ulici. Cyril tak dobře rozhlásil mezi svými mladými přáteli v Avendale schopnosti svého cvičitele, že, než odešel do Sv. Maura, skupina dvanácti hochů požádala Vojtu o tentýž výcvik. Tento přídavek k příjmům umožnil Vojtovi, že si nejen každý měsíc mohl uložit pěknou sumičku, nýbrž že také vzal sestru Markétu z jejího zaměstnání jakožto pravidelné stenografky (ačkoliv na snažnou žádost firmy jim věnovala i dále dvě hodiny denně) a posílal ji na soukromé hodiny do vyšší dívčí školy v šesté třídě.

I když Cyril a Vojta již nejsou pospolu, aspoň si často a srdečně dopisují. Cyril bohatě splatil Vojtovi jeho fysický výcvik; stal se literárním rádcem svého statného přítele. Pod jeho vedením si mladý Veselý získává zdravého vkusu a dobrých vědomostí v literatuře. Tento pokrok se zdá že bude teď ještě rychlejší než dříve, neboť, když se nyní stal tajemníkem páně Klikovým, Vojta se rozhodl, že věnuje jen tři večery týdně své tělocvičné škole a ostatní studiu a čtení.

Netřeba ani připomínati, že Vojta je stále ještě v mariánské družině. Od posledních šesti měsíců je v ní starostou a má vliv, o kterém P. Nelson praví, že je nedocenitelný. Zkušenost, úsilí a bystry pozor mu obrousily hrany a je bez váhání uznáván za vůdce mezi dorůstajícími hochy ve farnosti.

Pravili jsme, že rodina shromážděná v salonku čekala a vyhlížela.

„Tu jsou“, zajásal Vojta, právě když na věži u sv. Františka Xaverského bilo čtvrt na jednu. Zarachotila kola a zadupala koňská kopyta a již kočí Jan zastavoval bujně spřežení přede dveřmi.

Vojta sotva vyslovil ta slova, když vyrazil ze světnice, a než kočí seskočil s kozlíku, již pomáhal hostům z kočáru.

Cyril, statný, kvetoucí a usměvavý, nepotřeboval pomoci. Za ním vystoupili jeho otec a matka, plní radosti, že mají svého miláčka ve Sv. Mauru na několik dní doma u sebe.

„Ale, Cyrile“, zvolal Vojta, téměř ho objímaje, neboť Cyril přijel domů teprve toho dne ráno, „vy vypadáte nádherně.“

„A také mi tak je, Vojto! Dostal jsem od našeho pátera rektora dovolení, abych přijel až ze Sv. Mauru a gratuloval vám. Však jsem mu musil napřed vyložit celou historii, než mi dovolil. On je znamenitý člověk.“

„On je všecko dobrého, co o něm řeknete“, přisvědčoval Vojta s nadšením. „Vítám vás domů do Cincinnati. Má poklona, pane Kliko. Šťastný nový rok, milostivá paní. Ani nevíte, jakou mám radost, že jste k nám přišli. Ale jsem tak rád, že vidím Cyrila, že nemohu ani projevit jiného citu, když ho znovu vidím. Je mi, jako by se vracely staré časy.“

„A mě je, Vojto, tak, jako bych měl vánoco dvakrát za týden.“

Byla to šťastná skupinka, která byla pospolu pod onou prostou střechou. Bylo tam mnoho řeči a mnoho smíchu a nemálo žertů. Žerty se obracely,

jak ani není třeba připomínati, většinou k Markétce a Janovi, kteří je však, jsouce plni radosti, statečně snášeli.

Ke konci oběda pan Klika povstal.

„Milí přátelé“, řekl, „vím, že očekáváte, že něco promluvím. Já jsem si skutečně cestou sem sestavil krátkou řeč, o které jsem si myslel, že se bude hoditi k této příležitosti. Ale nyní vidím, že má řeč by nebyla na místě. Chtěl jsem říci slovo nebo dvě o svém novém osobním tajemníkovi, k jehož poctě jsme se sešli, ale události tohoto ráno ho zatlačily do pozadí a jaksi ho zastinily. Jediným předmětem zájmu je zde nyní zasnoubení pana Jana Skřivánka se slečnou Markátkou Veselou.

První se dal Vojta do srdečného potlesku.

„Neračte dbáti na nás, pane Kliko“, žádal Skřivánek. „My jsme šťastni dost. Račte se obrátit se svou řečí k tomu mladičkovi tam a dáti mu pořádně.“

„Ano, ano, pane Kliko“, připojovala se Markétka.

„No budiž, když tomu tak chcete. Ostatně, slečno a vy, mladý pane, je to zásluhou Vojtovou, že Markétka může s klidným svědomím a lehkou myslí odejíti od své ctihodné matky. Vojta je nyní hlavou rodiny. Byla kdysi doba, a ještě to není ani tak dávno, že tomu tak nebylo. Byla kdysi doba, kdy Markétka byla hrdinkou a vydělávala rodině na chléb. Hrdinkou je až posud.“

„Slyšte, slyšte“, volal Skřivánek.

„Později přišla doba, kdy bylo těžko říci, komu náleží větší pocta. Ale nyní již není pochybnosti. Vojta je hlavou rodiny, a Pán Bůh dej, aby jí zůstal na mnoho a mnoho šťastných let.

~~65~~ Znám svého osobního tajemníka od té doby, co byl malým prodávacem novin. Znal jsem ho, když bylo pochybno, kterou cestou se dá — zdaž vzhůru, či dolů. A právě tehdy, právě na rozcestí jsem mu řekl něco o křesťanském gentlemanovi. Nad toho, jsem mu řekl, pamatují-li se dobře, že je málo nebo nic na tomto světě. Netřeba mi říkati, že až dosud se snažil býti gentlemanem a křesťanem. Krok za krokem stoupal. Krok a zase krok, krok a ještě krok, to je historie Vojty Veselého v těchto posledních dvou letech. Čeká na něho ještě více kroků a cesta nebude vždy urovnaná. Ale statečný muž kráčí vpřed, kde zbabělec pozbývá myslí. A netřeba nám vyhlížeti do vzdálené budoucnosti. Před námi je nový rok. To stačí. Pohlédněte na něj směle, hochu. Přeji vám a všem ostatním mnoho a mnoho štěstí v něm.“

„Krok za krokem, a nejdelší cesta se urazí“, řekl Vojta.

„A“, dodal pan Klika, „aťsi je dlouhá nebo krátká, nechať konec cesty každého z nás je v nebi.“

K o n e c.

